

Peşəkar mühasib sertifikatının (PMS) verilməsi üçün keçiriləcək imtahanların proqramları

İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları üzrə I,II səviyyə PMS növü üzrə İmtahanın 1-ci mərhələsi – "Mühasibat uçotu"

İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları

1. Maliyyə hesabatlarının təqdimatı üzrə (standart №1)

a) İSMUBS Şurasının formalaşması və standartların qəbulu üçün nəzərə alınan konseptual əsaslar (çərçivə sənədi)

- Konseptual əsasların rolu və səlahyyət çərçivəsi.
- Ümumi təyinatlı maliyyə hesabatlığının istifadəçiləri və məqsədləri
- Keyfiyyət göstəriciləri
- Hesabat verən subyekt
- Maliyyə hesabatlarının elementləri
- Maliyyə hesabatlarında tanınmanın əsasları
- Maliyyə hesabatlarında aktivlərin və öhdəliklərin qiymətləndirilməsi
- Ümumi təyinatlı maliyyə hesabatlarında məlumatların təqdimatı

b) Maliyyə hesabatlarının təqdimatı üzrə

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar. Maliyyə hesabatlarının elementləri
- Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat və onun tərkib hissələri
- Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat
- Xalis aktivlər/ kapitalda dəyişiklik barədə hesabat
- Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat və izahlı qeydlər
- Kapital. Xalis aktiv/kapital kimi təsnifləşdirilən qaytarıla bilən maliyyə alətləri

2. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat (standart №2)

- Standartın məqsədi vətətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatının təqdim edilməsi
- Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında məlumatın təqdim edilməsi
- İnvestisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatlarından yaranmış pul vəsaitlərinin hərəkətləri haqqında məlumatın təqdim edilməsi
- Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatının xalis şəkildə təqdim edilməsi
- Xarici valyuta ilə ifadə olunmuş pul vəsaitinin hərəkəti
- Faiz və dividendlər, bölüşdürülmüş mənfəət üzrə vergi
- Törəmə asılı və digər təşkilatlara investisiyalar

3. Uçot siyasəti, uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər və səhvlər (standart №3)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar.
- Uçot siyasətinin seçilməsi və tətbiq edilməsi, ardıcılılığı və dəyişiklikləri.
- Uçot siyasətində dəyişikliklərin təqdim edilməsi: retrospektiv tətbiqetmə, retrospektiv tətbiqetməyə qoyulan məhdudiyyətlər
- Uçot qiymətləndirilməsində dəyişikliklər
- Səhvlər: hesabatın retrospektiv qaydada yenidən hesablanmasına qoyulan məhdudiyyətlər, keçmiş hesabat dövründəki səhvlərin açıqlanması
- Retrospektiv tətbiq etmənin və hesabatın retrospektiv qaydada yenidən hesablanmasıının mümkünşüzlüyü
- Məlumatların açıqlanması

4. Xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliklərin təsiri (standart №4)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Xarici valyuta əməliyyatlarının hesabatlarda əməliyyat valyutası ilə təqdim olunması
- Əməliyyat valyutasından fərqli təqdimat valyutasının istifadə olunması: növbəti hesabat vermə tarixində hesabatın təqdim edilməsi, məzənnə fərqinin tanınması, əməliyyat valyutásında dəyişikliklər
- Əməliyyat valyutasından fərqli təqdimat valyutasının istifadə olunması: təqdimat valyutاسına çevirmə; xarici əməliyyatın çevriləməsi; xarici əməliyyatın xaric (ləğv) olunması
- Məzənnə fərqində dəyişiklərin vergi təsiri
- Açıqlamalar

5. Borclar üzrə məsrəflər (standart №5)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Borclar üzrə məsrəflərlərin tanınması ilə bağlı yanaşmalar
- Borclar üzrə məsrəflərin tanınmasının standart yanaşması
- Borclar üzrə məsrəflərin tanınmasının alternativ yanaşması
- Kapitallaşdırılmasına yol verilən borclar üzrə məsrəflər
- Kvalifikasiya olunan aktivlərlə bağlı məsrəflərin uçotu
- Borclar üzrə məsrəflərlə bağlı məlumatların açıqlanması

6. Birja əməliyyatları üzrə gəlirlər (standart №9)

- Standartın məqsədi vətətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Gəlir və gəlirin ölçülməsi
- Xidmətin göstərilməsi
- Malların satışı
- Faiz gəliri, royləti və dividendlər
- Gəlirin açıqlanması

7. "Hiperinfiyasiya" şəraitində Maliyyə Hesabatları (standart №10)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- Hiperinfiyasiya şəraitində təqdim olunan maliyyə hesabatları
- Ümumi qiymət indeksinin seçilməsi və istifadəsi
- Məlumatın açıqlanması

8. Tikinti müqavilələri (standart №11)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Vahid və seqment tikinti müqavilələri
- Müqavilə üzrə gəlir və məsrəflərin tanınması
- Ehtimal olunan zərərlərin (kəsirlərin) tanınması
- Məlumatın açıqlanması

9. Ehtiyatlar (standart №12)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Ehtiyatların qiymətləndirilməsi
- Ehtiyatların ilkin dəyəri, məsrəflərin hesablanması üsulları
- Mümkün xalis satış dəyəri

- Xərc kimi tanınması
- Məlumatın açıqlanması

10. İcarə (standart №13)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- İcarə növlərinin təsnifatı. İcarələr və başqa müqavilələr
- İcarəçinin maliyyə hesabatlarında icarənin təqdim edilməsi
- Maliyyə icarəsi. Əməliyyat icarəsi
- İcarəyə verən subyektin maliyyə hesabatlarında icarənin təqdimi
- Satış və geriyə icarə əməliyyatları

11. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr (standart №14)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- Maliyyə hesabatlarının dərc olunması üçün təsdiq edilməsi
- Hesabat tarixindən sonrakı düzəliş tələb olunan və olunmayan hadisələr
- Təşkilatın fəaliyyətinin fasıləsizliyi
- Hesabat tarixinə olan hallar haqqında açıqlamanın dəqiqləşdirilməsi
- Maliyyə hesabatlarına düzəliş edilməsini tələb etməyən hesabat tarixindən sonrakı hadisələrin açıqlanması

12. İnvestisiya mülkiyyəti (standart №16)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- İnvestisiya mülkiyyətinin mahiyyəti
- İnvestisiya mülkiyyətinin tanınması və tanınmadan sonrakı qiymətləndirilməsi
- İlkin dəyər və ədalətli dəyər modeli
- Köçürmələr (transferlər) və xaricələmalar
- Məlumatın açıqlanması

13. Torpaq, tikili və avadanlıqlar (standart №17)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Tanınma: infrastruktur aktivləri, ilkin məsrəflər, növbəti məsrəflər
- Tanınma zamanı qiymətləndirmə
- Tanınmadan sonra qiymətləndirmə: dəyər modeli, yenidən qiymətləndirmə modeli
- Amortizasiya, amortizasiya edilə bilən miqdar və amortizasiya müddəti. Amortizasiya metodu
- Məlumatın açıqlanması

14. Seqment hesabatları (standart №18)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Seqmentləşmənin mahiyyəti və növləri
- Seqmentlər üzrə hesabatın strukturu
- Seqment aktivləri, öhdəlikləri, gəlir və xərclər
- Seqmentin uçot siyasəti
- Seqmentdə birgə istifadə olunan aktivlər
- Seqmentlərlə bağlı məlumatların açıqlanması

15. Qiymətləndirilmiş öhdəliklər, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər (standart №19)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar

- Qiymətləndirilmiş öhdəliklərlə digər öhdəliklərin müqayisəsi
- Qiymətləndirilmiş öhdəliklər və şərti öhdəliklərin müqayisəsi
- Qiymətləndirilmiş öhdəliklərin hesabatda tanınması və qiymətləndirilməsi qaydaları
- Hüquq, zəmanət və işçilərlə bağlı öhdəliklərin hesabatda tanınması və istifadəsi
- Qiymətləndirilmiş öhdəliklərlə bağlı məlumatların açıqlanması

16. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatların açıqlanması (standart №20)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Əlaqəli tərəflərlə bağlı məsələlər
- Əsas idarə heyəti mükafatlandırılması, səs vermə hüququ
- Əsas idarə heyətinin əməyinin ödənilməsi
- Əhəmiyyətlilik
- Məlumatın açıqlanması-nəzarət haqqında məlumatların açıqlaması, əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların açıqlanması, açıqlama-əsas idarə heyəti

17. Pul vəsaitləri yaratmayan aktivlərin qiymətdən düşməsi (standart №21)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Pul vəsaitləri yaranan aktivlər
- Amortizasiya və qiymətdəndüşmə
- Qiymətdən düşə bilən aktivlərin müəyyən edilməsi
- Bərpa oluna bilən xidmət dəyərinin qiymətləndirilməsi, satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyər, istifadə dəyəri
- Amortizasiya olunmuş əvəzlənmə dəyəri yanaşması, bərpa dəyəri yanaşması, xidmət vahidi yanaşması, yanaşmaların tətbiqi
- Qiymətdən düşmə zərərinin tanınması və qiymətləndirilməsi, qiymətdən düşmə zərərinin ləğv edilməsi
- Məlumatın açıqlanması

18. Ümumi dövlət sektoru haqqında maliyyə məlumatının açıqlanması (standart №22)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Ümumi dövlət sektorunun mahiyyəti və növləri
- Dövlət maliyyə korporasiyaları sektorу
- Dövlət qeyri-maliyyə korporasiyaları sektorу
- Ümumi dövlət sektorу üzrə uçot siyasətinin qurulması
- Ümumi dövlət sektorу üzrə hesabatların açıqlanması və üzləşdirilməsi qaydası

19. Qeyri-kommersiya əməliyyatları üzrə gəlirlər (vergilər və köçürmələr) (standart №23)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Qeyri-kommersiya üzrə gəlirlərin mahiyyəti və təsnifatı (növləri)
- Qeyri-kommersiya əməliyyatları üzrə gəlirlərin tanınması qaydaları
- Vergi gəlirlərinin tanınması qaydası
- Köçürmələr (transferlər) üzrə gəlirlərin tanınması qaydası
- Cərimə, penya, hədiyyə və ianə, miras və natural xidmətlər üzrə gəlirlərinin tanınması
- Avans köçürmələrinin hesabatlarda əksi
- Qeyri-kommersiya üzrə gəlirlərin uçotu və maliyyə hesabatı formalarında əks etdirilməsi

20. Maliyyə hesabatlarında bündə məlumatlarının təqdimatı (standart №24)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar

- Büdcənin mahiyyəti və növləri
- İlkin, yekun və təsdiqlənmiş büdcələr
- Çoxillik büdcə, ilkin büdcədən yekun büdcəyə keçid
- Büdcə və faktiki məbləğlərin müqayisə edilməsi qaydaları
- İzahlı qeydlərdə büdcə ilə bağlı məlumatların açıqlanması

21. Pul vəsaitləri yaradan aktivlərin dəyərdən düşməsi (standart №26)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- Pul vəsaitləri yaradan aktivlər
- Dəyərdən düşmüş ola bilən aktivin müəyyən edilməsi
- Bərpa edilə bilən məbləğin hesablanması və onun bağlı anlayışlar
- Fərdi aktiv üzrə dəyərdən düşmə zərərinin tanınması və ölçülməsi
- Gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin təxmin edilmə qaydaları. Pul vəsaitləri yaradan vahidlər
- Dəyərdəndüşmə zərərinin qaytarılması
- Məlumatın açıqlanması

22. Kənd təsərrüfatı (standart №27)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- Əsas anlayışlar, kənd təsərrüfatı ilə bağlı anlayışlar
- Kənd təsərrüfatı məhsullarının və bioloji aktivlərin tanınması və ölçülməsi
- Mənfəət və zərərlər
- Kənd təsərrüfatı məhsullarının və bioloji aktivlərin ədalətli dəyərinin etibarlı qiymətləndirilə bilinməməsi
- Məlumatın açıqlanması

23. Maliyyə alətləri təqdimat (standart №28)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- Maliyyə alətlərinin mahiyyəti, təqdimatı
- Öhdəliklər və kapital
- Geri qaytarılan maliyyə alətləri
- Qarışiq maliyyə alətləri
- Xəzinə səhmləri, faiz, dividendlər, qazanclar və itkilər
- Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

24. Maliyyə alətləri tanınma və qiymətləndirmə (standart №29)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- Maliyyə aktivinin tanınması və tanınmanın dayandırılması
- Maliyyə aktivinin mütəmadi alış-satış əməliyyatları
- Maliyyə öhdəliyinin tanınmasının dayandırılması
- Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ilkin və növbəti qiymətləndirməsi
- Maliyyə aktivləri üzrə dəyərdən düşmə və ümidsiz borclar
- Hədcinq alətləri və onların uçotu

25. Maliyyə alətləri məlumatın açıqlanması (standart №30)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- Maliyyə alətlərinin müəssisənin maliyyə vəziyyəti və fəaliyyət nəticələri baxımından əhəmiyyətliliyi

- Balans hesabatı: maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat
- Digər açıqlamalar uçot siyaseti; ədalətli dəyər; güzəştli kredirlər
- Ödəniş müddəti keçmiş və ya qiymətdən düşmüş maliyyə aktivləri
- Maliyyə alətlərindən irəli gələn risklərin xarakteri və dərəcəsi (keyfiyyət və kəmiyyət açıqlamaları)
- Ödəniş müddəti keçmiş və ya qiymətdən düşmüş maliyyə aktivləri
- Likvidlik riski, bazar riski

26. Qeyri-maddi aktivlər (standart №31)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Tanınma və qiymətləndirmə: əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlər, aktivlərin mübadiləsi
- Təşkilatın daxili imkanları hesabına yaradılmış qeyri-maddi aktivlər və qudvil
- Tədqiqat və təcrübə konstruktur işləri məsrəfləri
- Xərcin tanınması. İlkin tanınmadan sonra qiymətləndirmə: ilkin dəyər modeli və yenidən qiymətləndirmə modeli
- Faydalı istifadə müddəti. Məhdud istismar müddətli qeyri-maddi aktivlər
- Amortizasiya müddəti və metodu, son qalıq dəyəri, faydalı istifadə müddəti qeyri-müəyyən olan qeyri-maddi aktivlər
- Balans dəyərinin bərpa edilə bilinməsi - qiymətdən düşmə zərərləri. Aktivlərin istismardan çıxması və silinməsi
- Məlumatın açıqlanması

27. Konsessiya xidmətlərinin razılaşdırılması (standart №32)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Xidmət üzrə konsessiya aktivinin tanınması və qiymətləndirilməsi
- Öhdəliklərin tanınması və qiymətləndirilməsi
- Maliyyə öhdəliyi modeli, əməliyyatçıya hüquqların verilməsi modeli, razılaşmanın hissələrə bölünməsi
- Digər öhdəliklər, razılıqlar, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər, digər gəlirlər
- Təqdimat və açıqlamalar

28. Hesablama metodu əsasında İctimai sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarının ilk dəfə tətbiq edilməsi (standart №33)

- Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi, əsas anlayışlar
- İSMUBS-lara uyğun ilk maliyyə hesabatları
- İSMUBS-lara uyğun keçid maliyyə hesabatları
- Ədalətli təqdimat və İSMUBS-larla uyğunluq
- Aktiv və öhdəliklərin tanınması və qiymətləndirilməsi üçün üç illik keçid güzəşt dövrü
- Bu standartın digər standartlarla müqayisəli təhlili

29. Fərdi maliyyə hesabatları (standart № 34)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Fərdi maliyyə hesabatlarının hazırlanması
- Məlumatların açıqlanması
- Keçid müddəaları

30. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatları (standart №35)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi
- Nəzarət, səlahiyyət, faydalar. Səlahiyyət və faydalar arasında əlaqə

- Birləşdirmə (konsolidasiya) proseduraları. Potensial səsvermə hüquqları
- Nəzarətetmə hüququ olmayan paylar. Nəzarətin itirilməsi
- İnvestisiya təşkilatı: ədalətli dəyər tələbi

31. Asılı təsərrüfat cəmiyyətlərinə və birgə müəssisələrə investisiyalar (standart №36)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- İnvestisiyaların mahiyyəti və təsnifatı, iştirak payı metodu ilə investisiyalar
- İştirak payı metodu ilə investisiyanın tətbiqi qaydaları
- İnvestisiyalar zamanı, icbari razılaşma, birgə nəzarət və əhəmiyyətli təsir anlayışları
- Birgə sahibkarlıq və birgə müəssisələrin mahiyyəti və formaları
- Fərdi və konsalidə olunmuş (birləşdirilmiş) maliyyə hesabatı formalarında asılı təsərrüfat cəmiyyətləri və birgə müəssisələrə investisiyaların əks etdirilməsi qaydaları

32. Birgə razılaşmalar (standart №37)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- Birgə razılaşmaların mahiyyəti və növləri
- Birgə razılaşmalar əsasında əməliyyatların aparılması
- Birgə razılaşmalar zamanı birgə nəzarət formaları (qaydaları)
- Birgə müəssisələrlə birgə razılaşmaların müqayisəsi
- Birgə razılaşmaların fərdi və konsalidə olunmuş maliyyə hesabatlarında əks etdirilməsi qaydası
- Proporsional konsolidasiya qaydası
- Birgə razılaşmalar zamanı yaranan aktiv və öhdəliklərin uçotu qaydası

33. Digər təşkilatlarda iştirak payları ilə bağlı məlumatların açıqlanması (standart №38)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- İştirak paylarının mahiyyəti və növləri
- Birgə nəzarət edilən təşkilatlarda iştirak payları
- Nəzarət iştirak payı olmayan təşkilatlarda iştirak payı
- Birgə təşkilatlarda və asılı təsərrüfat cəmiyyətlərdəki iştirak payları
- Digər təşkilatlarda iştirak paylarının konsalidə edilməsi qaydaları
- Digər təşkilatlarda iştirak payları ilə bağlı risklərin xarakteri
- Digər təşkilatlarda iştirak payları ilə bağlı məlumatların açıqlanması

34. İşçilərin mükafatlandırılması (standart №39)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- İşçilərə ödənişlərin mahiyyəti və növləri
- İşçilərə qısamüddətli ödənişlərin növləri, o cümlədən qısamüddətli ödənişli məzuniyyətlər, mənfəətdə iştirak və mükafat ödənişləri
- İşçilərə pensiya ödənişlərinin mahiyyəti və növləri
- Pensiya ödənişlərinin diskontlaşdırılması qaydası, o cümlədən, aktuar qiymətləndirmə metodu, ödənişlərin xidmət dövrləri üzrə bölüşdürülməsi metodları
- İşçilərə işdən çıxması zamanı son haqq hesablarının, o cümlədən işdən çıxma müavinətlərinin verilməsi qaydası
- İşçilərə ödənişlərin maliyyə hesabatı formalarında tanınması qaydası

35. İctimai sektor müəssisələrinin birləşməsi (standart №40)

- Standartın məqsədi və tətbiqi sahəsi, əsas anlayışlar
- İctimai sektor müəssisələrinin birləşməsinin mahiyyəti və formaları (təsnifatı)
- İctimai sektor müəssisələrinin birləşməsinin uçotu
- İctimai sektor müəssisələrinin birləşməsi zamanı satınalmaların uçotu
- İctimai sektor müəssisələrinin birləşməsi zamanı aktivlərin, öhdəliklərin və kapitalın uçotu
- İctimai sektor müəssisələrinin birləşməsi zamanı qdvilin uçotu
- İctimai sektor müəssisələrinin birləşməsinin maliyyə hesabatlarında əks etdirilməsi və açıqlamalar

Qanun və qaydalar

36. “Mühasibat uçotu haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunu

- Qanunun təyinatı, əsas anlayışlar
- Mühasibat uçotu sahəsində tənzimlənmə və nəzarət
- Mühasibat uçotu standartları
- Qeyri-kommersiya təşkilatlarının mühasibat uçotu və maliyyə hesabatları
- Peşəkar mühasib sertifikatının verilməsi
- Yekun müddəalar

37. Büdcə təşkilatları üçün hesabat dövrü və maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi qaydaları

- Ümumi qaydalar
- Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi qaydası
- Təşkilatların maliyyə hesabatları üçün hesabat dövrü
- 38. İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat uçotunun aparılması qaydaları**
- Əsas anlayışlar, maliyyə hesabatlarının keyfiyyət xüsusiyyətləri, maliyyə hesabatları elementlərinin qiymətləndirilməsi, İlkin uçot sənədlərinin və mühasibat uçotu registrlerinin tərtibi qaydası
- İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq müəyyən edilmiş mühasibat uçotunun hesablar planının konseptual əsasları
- Qısamüddətli aktivlər, uzunmüddətli aktivlər, qısamüddətli öhdəliklər, uzunmüddətli öhdəliklər, xalis aktivlər/kapital, gəlirlər, xərclər və onların tərkib hissələri
- Mənfəətin (zərər) uçotu və mənfəət vergisinin uçotu
- Maliyyə hesabatları və hesabatların məzmunu
- Maliyyə hesabatlarında göstərilməyən və İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları ilə tələb olunan informasiyanın açıqlanması

39. İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun illik maliyyə hesabatlarını tərtib edən təşkilatlarda əsas fondlara və qeyri -maddi aktivlərə tətbiq edilən amortizasiya normaları barədə təlimat

- Əsas anlayışlar, əsas fondların strukturu
- Əsas fondlara tətbiq edilən amortizasiya normaları
- Qeyri-maddi aktivlərin strukturu və onlara tətbiq edilən amortizasiya normalarının hesablanması
- Amortizasiya ayırmalarının müəyyən edilməsi
- Amortizasiya olunmayan əsas fondlar və qeyri-maddi aktivlər

40. Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına və İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq memorial order forması əsasında sintetik uçotun aparılması qaydası

- Əsas anlayışlar və açıqlamalar, təşkilatlarda tətbiq edilən memorial order formaları

- Təşkilatlarda kassa əməliyyatları üzrə sintetik uçotun aparılması
- Təşkilatlarda bank əməliyyatları üzrə sintetik uçotun aparılması
- Təşkilatlarda əmək haqqı, pul təminatı və ona bərabər tutulan ödənişlər üzrə sintetik uçotun aparılması
- Təşkilatlarda təhtəlhesab şəxslərlə hesablaşmalar üzrə sintetik uçotun aparılması
- Təşkilatlarda ehtiyatlar və qeyri-maddi aktivlər, torpaq, tikili və avadanlıqlar, daşınmaz əmlaka investisiyalar, bioloji aktivlər, təbii sərvətlər, digər uzunmüddətli aktivlər və sair uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivləri üzrə sintetik uçotun aparılması
- Təşkilatlarda xidmətlər və işlər, fəaliyyətin nəticələri və bununla bağlı digər əməliyyatlar üzrə sintetik uçotun aparılması

41. Təmir məsrəflərinin mühasibat uçotunda əks etdirilməsinə dair qaydalar

- Əsas anlayışlar
- Əsas fondların cari təmir məsrəfləri, istismar xərcləri və əsaslı təmir xərcləri
- İllik maliyyə hesabatlarını İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən tərtib edən təşkilatlarda əsas fondlara dair təmir məsrəfləri üzrə məbləğlərin mühasibat uçotunda əks etdirilməsi

42. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda kassa əməliyyatlarının aparılması qaydaları

- Ümumi müddəalar və əsas anlayışlar
- Nağd pul vəsaitlərinin qəbulu, ödənilməsi və kassa sənədlərinin tərtibi
- Kassa kitabının tərtibi və pul vəsaitlərinin saxlanması
- Kassa intizamına riayət olunmasına nəzarət

43. Aktivlərin və öhdəliklərin inventarizasiyası qaydaları

- Ümumi müddəalar və əsas anlayışlar
- Torpaq, tikili və avadanlıqların, bioloji aktivlərin, qeyri-maddi aktivlərin inventarizasiyası
- Təbii sərvətlər üzrə məsrəflərin inventarizasiyası, investisiyaların inventarizasiyası, debitor borclarının inventarizasiyası, sair maliyyə aktivlərinin inventarizasiyası
- Sair aktivlərin inventarizasiyası, ehtiyatların inventarizasiyası, faiz xərcləri yaradan öhdəliklərin inventarizasiyası qiymətləndirilmiş öhdəliklərin inventarizasiyası kreditor borclarının inventarizasiyası, sair öhdəliklərinin inventarizasiyası
- Inventarizasiya cədvəllerinin tərtib edilməsi, inventarizasiyanın nəticələrinin tənzimlənməsi və sənədləşdirilməsi

**İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları üzrə I,II səviyyə PMS növü üzrə
imtahanın 2-ci mərhələsi – Qanunvericilik**

Azərbaycan Respublikasının Vergi məcəlləsi

1. I Fəsil - Ümumi müddəələr

- Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə tənzimlənən münasibətlər (1.1., 1.2., 1.4. maddələr).
- Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi. (2.3., 2.4., 2.4.3., 2.4.8., 2.4-1., 2.5., 2.7-1. maddələr).
- Maddə 3. Vergilərin müəyyən edilməsinin və tutulmasının əsasları. (3.2., 3.5., 3.7., 3.9., 3.11., 3.12. maddələr).
- Maddə 4. Azərbaycan Respublikasında vergi sistemi.
- Maddə 8. Yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri).
- Maddə 12. Vergilərin müəyyən edilməsinin əsas şərtləri.
- Maddə 13. Vergi məcəlləsində istifadə edilən əsas anlayışlar. (13.1-13.2.23, 13.2.33-13.2.42, 13.2.55-13.2.64)
- Maddə 14. Bazar qiyməti.

2. II Fəsil - Vergi ödəyicisi. Vergi agenti

- Maddə 15. Vergi ödəyicisinin hüquqları.
- Maddə 16. Vergi ödəyicisinin vəzifələri.
- Maddə 17. Vergi agenti
- Maddə 18. Qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslər.
- Maddə 19. Daimi nümayəndəlik.

3. III Fəsil - Dövlət vergi orqanları

- Maddə 20. Dövlət vergi orqanları və onların təyinatı (20.2., 20.4. maddələr)
- Maddə 23. Vergi orqanlarının hüquqları
- Maddə 24. Vergi orqanlarının vəzifələri (24.1.4-1., 24.1.1.- 24.1.3., 24.1.4-1, 24.1.6.- 24.1.10. maddələr)

4. IV Fəsil - Vergi nəzarəti

- Maddə 32. Vergi nəzarəti və onun formaları
- Maddə 33. Vergi ödəyicilərinin uçotu
- Maddə 36. Vergi yoxlamaları və maliyyə institutlarında vergi monitorinqi
- Maddə 37. Kameral vergi yoxlaması
- Maddə 38. Səyyar vergi yoxlaması
- Maddə 43. Sənədlərin və nümunə kimi əşyaların götürülməsi
- Maddə 49. Vergi yoxlamasının materiallarına baxılmanın nəticələri üzrə qərarın çıxarılması
- Maddə 52. Vergi qanunvericiliyin pozulmasına görə maliyyə sanksiyasının alınması qaydası.

5. V Fəsil - Vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət

- Maddə 53. Vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətin ümumi əsasları.
- Maddə 55. Vergi qanunvericiliyinin pozulmasında şəxsin təqsirini istisna edən hallar.
- Maddə 56. Vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquqpozuntusuna görə məsuliyyətə cəlb etmənin və maliyyə sanksiyalarının alınmasının müddəti.
- Maddə 57. Hesabatın və digər məlumatın təqdim edilməsi ilə bağlı hüquqpozmala görə maliyyə sanksiyaları.
- Maddə 58. Vergilərin azaldılmasına və digər vergi hüquqpozmalarına görə maliyyə sanksiyalar.
- Maddə 59. Ödənilmə vaxtı keçmiş və artıq ödənilmiş vergilər üzrə faizlər.
- Maddə 61. Vergi orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin məsuliyyəti

6.VI Fəsil-Vergi orqanlarının qərarlarından (aktlarından) və onların vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət verilməsi

Maddə 62. Şikayət verilməsi qaydası.

Maddə 63. Vergi orqanında şikayətə baxılma. Maddə

64. Məhkəməyə verilmiş şikayətlərə baxılma.

7. VII Fəsil - Vergilərin ödənilməsi üzrə ümumi qaydalar

Maddə 65. Vergilər üzrə borcların alınması qaydası.

Maddə 67. Vergitutma obyektinin ayrı-ayrı hallarda müəyyən edilməsi qaydaları

Maddə 68. Müddətlərin müəyyən edilməsi qaydası

Maddə 69. Xarici valyutanın manatla hesablanması

Maddə 71. Vergi ödəyiciləri tərəfindən uçot sənədlərinin tərtib edilməsi və saxlanması

Maddə 71-1. Elektron qaimə-fakturaları

Maddə 72. Vergi hesabatının tərtib edilməsi və verilməsi qaydası

Maddə 77. Vergi öhdəliyi

8. VIII Fəsil - Fiziki şəxslərin gəlir vergisi

Maddə 95. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 96. Vergitutma obyekti.

Maddə 97. Gəlir.

Maddə 98. Muzdlu işlə əlaqədar alınan gəlir.

Maddə 99. Muzdlu işə aid olmayan fəaliyyətdən gəlir.

Maddə 100. Gəlirin dəqiqləşdirilməsi.

Maddə 101. Gəlir vergisinin dərəcəsi.

Maddə 102. Gəlir vergisindən azadolmalar və güzəştər.

9. IX Fəsil - Hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi

Maddə 103. Vergi ödəyiciləri

Maddə 104. Vergitutma obyekti.

Maddə 106. Azadolmalar və güzəştər.

10. X Fəsil - Fiziki şəxslərin gəlir vergisinə və hüquqi şəxslərin mənfəət vergisinə aid olan maddələr

Maddə 108. Gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı xərclər.

Maddə 109. Gəlirdən çıxılmayan xərclər.

Maddə 110. Gəlirdən faizlər üzrə çıxılan məbləğlərin məhdudlaşdırılması.

Maddə 114. Amortizasiya ayırmaları və gəlirdən amortizasiya olunan aktivlər üzrə çıxılan məbləğlər.

Maddə 115. Təmirlə bağlı xərclərin gəlirdən çıxılması.

Maddə 116. Sığorta haqlarının gəlirdən çıxılması.

Maddə 119. Gəlirdən çıxılan məbləğlərin məhdudlaşdırılması.

Maddə 121. Zərərin keçirilməsi

Maddə 122. Ödəmə mənbəyində dividenddən vergi tutulması

Maddə 123. Ödəmə mənbəyində faizlərdən vergi tutulması.

Maddə 124. Ödəmə mənbəyində icarə haqlarından və roylətidən vergi tutulması.

Maddə 125. Qeyri-rezidentin gəlirindən ödəmə mənbəyində vergi tutulması.

Maddə 127. Xarici ölkədə ödənilən verginin nəzərə alınması.

Maddə 130. Gəlirin və xərcin uçotu qaydası.

Maddə 138. Uzunmüddətli müqavilələr üzrə gəlir və gəlirdən çıxılan məbləğlər.

Maddə 139. Əmtəə-material ehtiyatlarının uçotu qaydası.

Maddə 146. Hüquqi şəxsin yaranması.

Maddə 148. Hüquqi şəxs üzərində sahibliyin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsi.

Maddə 151. Cari vergi ödəmələri.

11. XI Fəsil - Əlavə dəyər vergisi

Maddə 153 Əlavə dəyər vergisi anlayışı

Maddə 154. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 155. Qeydiyyata dair ərizə verilməsinin tələb edilməsi.

Maddə 159. Vergitutma obyekti.

Maddə 161. Vergi tutulan əməliyyatın dəyəri.

Maddə 163. Vergi tutulan dövriyyənin dəqiqləşdirilməsi.

Maddə 164. Vergi ödəməkdən azad edilmə.

Maddə 165. Verginin sıfır (0) dərəcəsi ilə tutulması.

Maddə 166. Vergi tutulan əməliyyatların aparıldığı vaxt.

Maddə 168. İşlərin görüldüyü və ya xidmətlərin göstərildiyi yer.

Maddə 169. Qeyri-rezidentlərin vergiyə cəlb edilməsi.

Maddə 175. Büdcəyə ödəmələr müəyyən edilərkən əvəzləşdirilən ƏDV.

Maddə 181. Əvəzsiz köçürmələr olduğu halda ƏDV-nin kompensasiya edilməsi.

12. XIII Fəsil - Əmlak vergisi

Maddə 196. Vergi ödəyiciləri

Maddə 197. Vergitutma obyekti

Maddə 198. Vergi dərəcələri

Maddə 199. Vergi güzəştleri və azadolmalar

Maddə 200. Fiziki şəxslərdən əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydası

Maddə 201. Müəssisənin əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi.

Maddə 202. Müəssisənin və fərdi sahibkarın əmlakının vergi tutulan dəyərinin müəyyən edilməsi qaydası

13. XIV Fəsil - Torpaq vergisi

Maddə 203. Torpaq vergisi.

Maddə 204. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 205. Vergitutma obyekti.

Maddə 206. Vergi dərəcələri.

Maddə 207. Vergi güzəştleri.

Maddə 208. Torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları

14. XVI Fəsil - Mədən vergisi

Maddə 214. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 215. Vergitutma obyekti.

Maddə 216. Verginin dərəcələri.

Maddə 217. Verginin hesablanması qaydası, ödənilməsi müddəti və bəyannamənin verilməsi.

Büdcə qanunvericiliyi

1. “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu

1.1. I fəsil.Ümumi müddəalar.

- Maddə 1. Qanunda istifadə olunan əsas anlayışlar
- Maddə 2. Büdcə sistemi haqqında qanunvericilik
- Maddə 3. Büdcə sistemi
- Maddə 4. Büdcə təsnifikasi
- Maddə 5. Məqsədli büdcə fondları
- Maddə 6. Ehtiyat fondları
- Maddə 7. Müdafiə olunan xərc maddələri

1.2. II fəsil. Dövlət Büdcəsi

- Maddə 8. Dövlət büdcəsinin məqsədi
- Maddə 9. Dövlət büdcəsinin gəlirləri
- Maddə 10. Dövlət büdcəsinin xərcləri
- Maddə 11. Dövlət büdcəsi layihəsinin tərtibi prosesi və büdcə təqvim**
- Maddə 12. Dövlət büdcəsinin layihəsi ilə birlikdə hazırlanan və təqdim olunan sənədlər
- Maddə 13. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinə dair sənədlərin Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilməsi
- Maddə 14. Dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsinin dərc edilməsi
- Maddə 15. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi layihəsinin müzakirəsi və təsdiqi
- Maddə 16. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi haqqında qanunla təsdiq olunan əsas göstəricilər
- Maddə 17. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinin təsdiq olunmuş göstəricilərinin büdcə təşkilatlarına çatdırılması
- Maddə 18. Dövlət büdcəsinin icrası
- Maddə 19. Dövlət büdcəsinin kassa icrası
- Maddə 20. Dövlət büdcəsinin icrası barədə hesabat
- Maddə 21. Dövlət büdcəsinin icrasına nəzarət
- Maddə 22. Dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin auditı
- Maddə 23. Dövlət büdcəsinə yenidən baxılma və xərclərə sekvestr tətbiq olunması
- Maddə 24. Dövlət büdcəsinin kəsiri
- Maddə 25. Dövlət borcu və ona xidmət göstərilməsi
- Maddə 26. Dövlət büdcəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi və yerli büdcələr arasında qarşılıqlı əlaqə
- Maddə 27. Dövlət büdcəsi ilə büdcədənəkar dövlət fondları arasında qarşılıqlı əlaqə

1.3. III fəsil. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin tərtibi, təsdiqi, icrası və icrasına nəzarət

- Maddə 28. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi
- Maddə 29. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin tərtibi, təsdiqi, icrası və icrasına nəzarət

1.4. IV fəsil.Yerli büdcələrin tərtibi, təsdiqi, icrası və icrasına nəzarət

- Maddə 30. Yerli büdcə
- Maddə 31. Yerli büdcənin müstəqilliyi
- Maddə 32. Bələdiyyərlə dövlət hakimiyyəti organları arasında büdcə münasibətləri
- Maddə 33. Yerli büdcənin gəlirləri
- Maddə 34. Yerli büdcənin xərcləri

Maddə 35. Yerli bütçənin tərtibi

Maddə 36. Yerli bütçənin müzakirəsi və təsdiqi

Maddə 37. Yerli bütçənin icrası

Maddə 38. Yerli bütçənin tarazlaşdırılması

Maddə 39. Yerli bütçənin icrasına nəzarət

2. Azərbaycan Respublikasının vahid bütçə təsnifatının təsdiq edilməsi barədə|| Azərbaycan Respublikası Nazirlər

Kabinetinin 11 oktyabr 2018-ci il tarixli 440 nömrəli Qərarı

2.1. Azərbaycan Respublikasının bütçə gəlirlərinin təsnifatı

-Vergilərdən daxil olmalar

-Sosial ayırmalar

-Qrantlar

-Digər gəlirlər

2.2. Azərbaycan Respublikasının bütçə xərclərinin funksional təsnifatı

-Ümumi dövlət xidmətləri

-Müdafiə və milli təhlükəsizlik

-Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq

-Təhsil

-Səhiyyə

-Sosial müdafiə və sosial təminat

-Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət

-Mənzil və kommunal təsərrüfatı

-Kənd təsərrüfatı

-Ətraf mühitin mühafizəsi

-İqtisadi fəaliyyət

-Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər

2.3. Azərbaycan Respublikasının bütçə xərclərinin iqtisadi təsnifatı

-Əməyin ödənişi

-Malların (işlərin və xidmətin) satınalınması

-Faizlər üzrə ödənişlər

-Subsidiyalar

-Qrantlar və digər ödənişlər

-Sosial ödənişlər

-Qeyri-maliyyə aktivləri

-Maliyyə aktivləri üzrə əməliyyatlar

-Öhdəliklər üzrə maliyyə əməliyyatları

3. “Dövlət bütçəsinin tərtibi və icrası Qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 75Nö-li Qərarı (Bakı şəhəri, 24 may 2004-cü il)

-Dövlət bütçəsi layihəsinin tərtibi işinin təşkili

-Dövlət bütçəsi layihəsinin tərtibi, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdimi

-Növbəti bütçə ili üzrə dövlət bütçəsinin təsdiq olunmuş göstəricilərinin bütçə təşkilatlarına çatdırılması

- Dövlət büdcəsinin icrası və icrasına cari nəzarət
- Dövlət büdcəsinə yenidən baxılma və xərclərə sekvestr tətbiq olunması
- Dövlət borcu və ona xidmət göstərilməsi
- Dövlət büdcəsinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi ilə, yerli bələdiyyələrlə və büdcədənkənar dövlət fondları ilə qarşılıqlı əlaqəsi

Əmək qanunvericiliyi

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi

1. Bölüm - Ümumi normalar

Birinci fəsil - Əsas müddəalar

Maddə 4. Bu Məcəllənin tətbiq edildiyi iş yerləri

Maddə 5. Bu Məcəllənin tətbiq edildiyi digər iş yerləri və qulluqçular

Maddə 6. Bu Məcəllənin şamil edilmədiyi şəxslər

2. III bölüm - Əmək müqaviləsi

On birinci fəsil - Əmək müqavilələrinə xitam verilərkən işçilərin təminatları

Maddə 77. Əmək müqaviləsinə xitam verilərkən işçilərin təminatları

3. IV bölüm - İş vaxtı

On üçüncü fəsil - İş vaxtının növləri və tənzimlənməsi qaydaları

Maddə 89. Tam iş vaxtı və onun müddəti

Maddə 90. Həftəlik tam iş vaxtının müəyyən edilməsi

Maddə 91. Qısalılmış iş vaxtı

Maddə 92. Əmək şəraiti zərərli olan işlərdə çalışan işçilər üçün iş vaxtının qısalılmış müddəti

Maddə 93. Xüsusi xarakterli işlərdə çalışan işçilərin qısalılmış iş vaxtı

Maddə 94. Natamam iş vaxtı

On dördüncü fəsil - İş vaxtının rejimi və iş vaxtından artıq vaxtda işin tənzimlənməsi qaydaları

Maddə 96. İş vaxtının cəmlənmiş uçotu

Maddə 97. Gecə vaxtı işin müddəti

Maddə 98. Gecə vaxtı işlərinə cəlb edilməsinə yol verilməyən işçilər

Maddə 99. İş vaxtından artıq iş

Maddə 100. İş vaxtından artıq işlərin son həddi

4. V bölüm - İstirahət vaxtı və işçilərin məzuniyyət hüquqları

On beşinci fəsil - İstirahət vaxtı

Maddə 103. İstirahət və nahar üçün fasilə

Maddə 104. İstirahət günləri

Maddə 105. Bayram günləri

Maddə 105-1. Səsvermə günü

Maddə 106. Ümumxalq hüzn günü

Maddə 107. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günlərində və ümumxalq hüzn günü işçilərin işə cəlb olunmasının yolverilməzliyi

Maddə 108. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzün günü qabağı günlərdə iş gününün müddəti

Maddə 109. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzün günü işə cəlb olunmuş işçilərin əməyinin ödənilməsi

On altıncı fəsil-Məzuniyyət hüququ və onun təmin edilməsi

Maddə 110. İşçilərin məzuniyyət hüququ

Maddə 111. Məzuniyyətdən istifadə zamanı işçilərin hüquqi təminatları

Maddə 112. Məzuniyyətin növləri

Maddə 113. Əmək məzuniyyəti və onun verildiyi iş ili

On yeddinci fəsil – Əmək məzuniyyətlərinin müddətləri

Maddə 114. Əsas məzuniyyət və onun müddətləri

Maddə 115. Əmək şəraitinə və əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə görə əlavə məzuniyyətlərin müddətləri

Maddə 116. Əmək stajına görə əlavə məzuniyyətlərin müddətləri və verilmə qaydası

Maddə 117. Uşaqlı qadınların əlavə məzuniyyətləri

Maddə 118. Pedaqoji və elmi fəaliyyətlə məşğul olan işçilərin əmək məzuniyyətlərinin müddətləri

Maddə 119. Fizioloji keyfiyyətləri ilə bağlı işçilərin məzuniyyətlərinin müddətləri

Maddə 120. Azərbaycan xalqı qarşısında xüsusi xidmətləri olan işçilərin əmək məzuniyyətinin müddəti

Maddə 121. Teatr-tamaşa və bunlara uyğun digər müəssisələrin işçilərinin əmək məzuniyyətləri

On sekizinci fəsil – Yaradıcılıq və təhsil məzuniyyətləri

Maddə 122. Yaradıcılıq məzuniyyətləri və onların müddətləri

Maddə 123. Ödənişli təhsil məzuniyyətləri

Maddə 124. Təhsil məzuniyyətlərinin müddətləri

On doqquzuncu fəsil – Sosial məzuniyyətlər

Maddə 125. Hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyətlər

Maddə 126. Uşaqları övladlığa götürmiş qadınların məzuniyyət hüquqları

Maddə 127. Qismən ödənişli sosial məzuniyyət hüququ və ondan istifadə qaydaları

İyirminci fəsil - Ödənişsiz məzuniyyətlər

Maddə 128. Ödənişsiz məzuniyyətdən istifadə hüququ

Maddə 129. Ödənişsiz məzuniyyətlərin növləri

Maddə 130. İşçilərin xahişi ilə verilən ödənişsiz məzuniyyətlərin müddətləri

İyirmi birinci fəsil-Məzuniyyət hüququnun həyata keçirilməsi qaydaları

Maddə 131. Əmək məzuniyyətinin verilməsi qaydası

Maddə 132. Məzuniyyət hüququ verən əmək stajı hesablanarkən nəzərə alınan və alınmayan dövrlər

Maddə 137. Məzuniyyətin hissələrə bölünməsi və məzuniyyətdən geriçağırmə qaydası

Maddə 138. Məzuniyyətlərin verilməsinin rəsmiləşdirilməsi və uçotunun aparılması

İyirmi ikinci fəsil-Məzuniyyət vaxtı üçün əmək haqqının ödənilməsi qaydaları

Maddə 139. Məzuniyyət haqqı ödənilərkən nəzərə alınan əmək haqqı növləri

Maddə 140. Məzuniyyət vaxtı üçün orta əmək haqqının hesablanması qaydası və ödənilməsi

Maddə 141. Məzuniyyətdə olan işçiye əlavə sosial-məişət müavinətlərinin ödənilməsi

Maddə 142. Məzuniyyət vaxtı orta əmək haqqını ödəmək üçün vəsaitin mənbələri

İyirmi üçüncü fəsil-Əmək münasibətlərinə xitam verilərkən məzuniyyət hüququnun tənzimlənməsi qaydası

Maddə 143. Əmək münasibətlərinə xitam verilərkən məzuniyyət hüququnun həyata keçirilməsi

Maddə 144. İstifadə edilməmiş məzuniyyətlər üçün pul əvəzinin verilməsi

Maddə 145. Məzuniyyətlərin verilməsi zamanı kollektiv müqavilələrlə və ya əmək müqavilələri ilə tənzimlənən Qaydalar

Maddə 146. Müəssisədə işin dayandırılması ilə əlaqədar işçilərin qrup halında məzuniyyətə buraxılmasının tənzimlənməsi

5. VI bölmə - Əmək normaları, əməyin ödənilməsi normaları, qaydaları və təminatları

İyirmi beşinci fəsil- Əməyin ödənilməsi normaları

Maddə 154. Əmək haqqı

Maddə 155. Əmək haqqının minimum məbləği

Maddə 156. Əməyinin ödənilməsi və onun dərəcələrinin müəyyən edilməsi

Maddə 157. Əməyin ödənilməsi sistemi və növləri

Maddə 158. Əməyin ödənilməsi sistemlərinin tətbiqi qaydaları

Maddə 159. Xüsusi şəraitdə tətbiq edilən əmək haqqı

Maddə 160. Müxtəlif işlər üzrə əmək funksiyası yerinə yetirilərkən əməyin ödənilməsi

Maddə 161. Peşələr (vəzifələr) əvəz edildikdə əməyin ödənilməsi

Maddə 162. Müvəqqəti əvəzətməyə görə haqqın ödənilməsi

Maddə 163. Əvəzçilik üzrə əmək haqqının ödənilməsi

Maddə 164. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzün günü görülən işə görə əməkhaqqının ödənilməsi

Maddə 165. İş vaxtından artıq vaxtda görürlən işə görə əmək haqqının ödənilməsi

Maddə 166. Gecə vaxtı və çoxnövbəli iş rejiminə görə haqqın ödənilməsi

Maddə 167. Hasilat normaları yerinə yetirilmədikdə əməyin ödənilməsi qaydası

Maddə 168. Hazırlanan məhsul zay olduqda əməyin ödənilməsi qaydası

Maddə 169. Boşdayanma vaxtı əməyin ödənilməsi

Maddə 170. Yeni istehsal (məhsul buraxılışı) zamanı əmək haqqının ödənilməsi şərti

Maddə 171. Natamam iş vaxtında əməyin ödənilməsi

İyirmi altıncı fəsil- Əmək haqqının ödənilməsinin formaları, qaydaları və əmək haqqından tutulmalar

Maddə 172. Əmək haqqının verilməsi müddətləri

Maddə 173. İşçilərin haqq-hesab sənədləri

Maddə 174. Əmək haqqının verilmə yeri, forması və ödənilmə vahidi

Maddə 175. Əmək haqqından tutulmalara yol verilən hallar və bunun icrası qaydası

Maddə 176. Əmək haqqından tutulan məbləğlərin miqdarının məhdudlaşdırılması

İyirmi yeddinci fəsil-Orta əmək haqqı və onun saxlanılması üzrə təminatlar

Maddə 177. Orta əmək haqqı və onun hesablanması qaydası

Maddə 178. Əməyin ödənilməsinin təminatları

Maddə 179. İşçilərin iş yerinin və orta əmək haqqının saxlandığı hallar

Maddə 181. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda işçilərə digər təminatların verilməsinin tənzimlənməsi

6. VIII bölmə - İşəgötürənin və işçinin qarşılıqlı maddi məsuliyyəti

Otuz ikinci fəsil-İşçinin işəgötürənə vurduğu ziyanə görə maddi məsuliyyəti və onun həlli qaydaları

Maddə 198. İşçinin orta aylıq əmək haqqı məbləğinədək maddi məsuliyyəti

Maddə 199. İşçinin tam maddi məsuliyyəti

Maddə 200. Tam maddi məsuliyyət daşınması barədə yazılı müqavilələrin bağlanması

Maddə 201. İşçinin maddi məsuliyyətini istisna edən hallar

Maddə 202. Ziyanın məbləğinin müəyyən edilməsi

Maddə 203. Vurulan ziyanın müəyyən edilməsi üçün araşdırmaların aparılması

Maddə 204. Vurulan ziyanın məbləğinin işçi tərəfindən könüllü ödənilməsi

Maddə 205. İşəgötürənə vurulan ziyanın məbləğinin işcidən tutulması qaydası

Digər normativ sənədlər

7. Sosial sığorta haqqında|| Qanun, III fəsil - Məcburi dövlət sosial sığortası (maddə 12-20);

8. Dövlət qulluğu haqqında|| Qanun (30-cu maddə);

9. Tibbi sığorta haqqında|| Qanun (15-2, 15-10 və 15-11-ci maddələr);

10. İşsizlikdən sığorta haqqında|| Qanun (8-10-cu maddələr);

11. Gecə vaxtı yerinə yetirilən iş, habelə çoxnövbəli iş rejiminə görə əmək haqqı həddinin müəyyən edilməsi barədə|| Nazirlər Kabinetinin 5 aprel 2001-ci il tarixli, 74 sayılı qərarı;

12. Orta əmək haqqı hesablanarkən nəzərə alınan və alınmayan ödənclərin müəyyən edilməsi barədə|| Nazirlər Kabinetinin 15 iyul 2000-ci il tarixli, 126 sayılı qərarı;

13. Məzuniyyət vaxtı üçün orta əmək haqqının hesablanması zamanı nəzərə alınan və alınmayan ödənişlərin müəyyən edilməsi və məzuniyyət vaxtı üçün orta əmək haqqının əmsallaşdırılması qaydasının təsdiq edilməsi barədə|| Nazirlər Kabinetinin 25 avqust 1999-cu il tarixli, 137 sayılı qərarı;

14. Əmək şəraiti ağır və zərərli olan işlərdə və iqlim şəraitinə görə işləmək üçün əlverişli olmayan iş yerlərində çalışan işçilərin əmək haqqının yüksək məbləğdə ödənilməsini təmin edən artımların (əmsalların) məbləğinin minimum miqdarının müəyyən edilməsi haqqında|| Nazirlər Kabinetinin 22 avqust 2002-ci il tarixli, 137 sayılı qərarı;

15. Məcburi dövlət sosial sığortası üzrə ödəmələrin və əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirmiş işçilərə sığortaedənin vəsaiti hesabına ödənilən müavinətin hesablanması və ödənilməsi haqqında Əsasnamə||nın təsdiq edilməsi barədə|| Nazirlər Kabinetinin 15 sentyabr 1998-ci il tarixli, 189 sayılı qərarı;

16. İstehsalat qəzası və yaxud peşə xəstəliyi nəticəsində sağlamlığı pozulmuş işçiye və ya bu səbəbdən həlak olmuş işçinin ailə üzvlərinə və himayəsində olan digər şəxslərə ödənclərin verilməsi qaydalarının, şərtlərinin və məbləğinin təsdiq edilməsi haqqında|| Nazirlər Kabinetinin 09 yanvar 2003-cü il tarixli, 03 sayılı qərarı;
17. Ezamiyyə xərclərinin normaları haqqında|| Nazirlər Kabinetinin 25 yanvar 2018-cil il tarixli, 14 sayılı qərarı;
18. İşçilərin Ezamiyyə qaydaları||nın təsdiq edilməsi haqqında Maliyyə Nazirliyinin 18 yanvar 2012-ci il tarixli, Q-01 sayılı qərarı.

Mülki qanunvericilik

Azərbaycan Respublikasının Mülki məcəlləsi

1. İkinci bölmə. Şəxslər.

3-cü fəsil-Fiziki şəxslər

Maddə 24 Fiziki şəxs anlayışı

Maddə 25. Fiziki şəxsin mülki hüquq qabiliyyəti

Maddə 28. Fiziki şəxsin mülki hüquq fəaliyyət qabiliyyəti

4-cü fəsil-Hüquqi şəxslər.

§1.Əsas müddəalar

Maddə 43. Hüquqi şəxs anlayışı və onun növləri

Maddə 44. Hüquqi şəxsin hüquq qabiliyyəti

Maddə 45. Hüquqi şəxsin yaradılması

Maddə 48. Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı

Maddə 49. Hüquqi şəxsin orqanları

Maddə 52. Hüquqi şəxsin məsuliyyəti

Maddə 53. Nümayəndəliklər və filiallar

Maddə 55. Hüquqi şəxsin yenidən təşkili

Maddə 56. Hüquqi şəxslər yenidən təşkil edilərkən hüquq varisliyi

Maddə 58. Hüquqi şəxs yenidən təşkil edilərkən onun kreditorlarının hüquqları üçün təminatlar

Maddə 59. Hüquqi şəxsin ləğvi

§2.Kommersiya təşkilatları

Maddə 64. Təsərrüfat ortaqlıqları və cəmiyyətləri

Maddə 69. Tam ortaqlıq

Maddə 82. Kommandit ortaqlığı

Maddə 87. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyət

Maddə 90. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin nizamnamə kapitalı

Maddə 90-1. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətdə mənfəətin bölüşdürülməsi

Maddə 93. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin nizamnamə kapitalındaki payın keçməsi

Maddə 94. İştirakçının məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin əmlakındaki payına tutmanın yönəldilməsi

Maddə 95. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyət iştirakçısının cəmiyyətdən çıxmazı

Maddə 96. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin iştirakçısı cəmiyyətdən çıxarkən hesablaşmalar

Maddə 97. Əlavə məsuliyyətli cəmiyyət

Maddə 98. Səhmdar cəmiyyəti

Maddə 99. Açıq səhmdar cəmiyyəti

Maddə 100. Qapalı səhmdar cəmiyyəti

Maddə 103. Səhmdar cəmiyyətinin nizamnamə kapitalı

Maddə 104. Səhmdar cəmiyyətinin nizamnamə kapitalının artırılması

Maddə 105. Səhmdar cəmiyyətinin nizamnamə kapitalının azaldılması

Maddə 105-1. Səhmdar cəmiyyətinin yerləşdirilmiş səhmlərinin geri alınması

Maddə 106-3. Səhmdar cəmiyyətinin mənfəəti və dividendlər

2. Üçüncü bölmə.Əmlak və əşya hüququ.

5-ci fəsil-Ümumi müddəalar.

§1. Əşya hüququnun əsas anlayışları

Maddə 135. Əşya hüququnun obyektləri

§2. Əmlak hüquqlarının dövlət qeydiyyatı

Maddə 139. Daşınar və daşınmaz əmlaka hüquqların dövlət qeydiyyatı

6-ci fəsil – Mülkiyyət hüququnun ümumi müddəaları

Maddə 152. Mülkiyyət hüququnun anlayışı və məzmunu

8-ci fəsil- Mülkiyyət hüququnun məhdudlaşdırılması

Maddə 169. Mülkiyyət hüququnun məhdudlaşdırılmasının ümumi müddəaları

9-cu fəsil-Mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi və itirilməsi

§1. Daşınmaz əşyalara mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi.

Maddə 178. Daşınmaz əmlaka mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi

§2. Daşınar əşyalara mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi.

Maddə 181. Daşınar əşyalara mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi əsasları

Maddə 182. Vicdanlı əldə edən

§3. Hüquqlara və tələblərə mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi.

Maddə 193. Hüquqlara və tələblərə mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi anlayışı

Maddə 194. Tələbin güzəsti

12-ci fəsil. Əşya təminat hüququ. Girov və ipoteka hüququ.

§1. Ümumi müddəalar.

Maddə 269. Girov və ipoteka hüququ anlayışı

Maddə 270. Girovun və ipotekanın əmələ gəlməsi əsasları

Maddə 271. Girov qoyan (ipoteka qoyan)

Maddə 272. Girov saxlayan (ipoteka saxlayan)

Maddə 273. Girov qoyulmuş və ya ipoteka ilə yüklü edilmiş əşyanın mənimsənilməsinin yolverilməzliyi

3. Dördüncü Bölmə. Əqdlər.

13-cü fəsil-Əqdlər haqqında ümumi müddəalar

Maddə 324. Əqd anlayışı və onun növləri

Maddə 325. Birtərəfli iradə ifadəsinin etibarlığı

Maddə 326. Birtərəfli əqd üzrə vəzifələr

Maddə 329. Əqdlərin formaları

Maddə 331. Yazılı əqd

Maddə 334. Əqdin notariat qaydasında təsdiqlənməsi

Maddə 336. Əqdlərdən əmələ gələn hüquqların qeydə alınması tələbinə riayət edilməməsinin nəticələri

16-ci fəsil-Əqdlərdə təmsilçilik.

Maddə 359. Əqdlərdə təmsilçilik anlayışı

Maddə 360. Səlahiyyət verilməyən şəxsin əqd bağlaması

Maddə 361. Kommersiya təmsilçiliyi

Maddə 362. Etibarnamə

4. Beşinci bölmə. Müddətlər.

18-ci fəsil-İddia müddəti.

Maddə 372. İddia müddəti anlayışı

Maddə 373. İddia müddətləri

Maddə 374. İddia müddətlərinin müəyyənləşdirilməsi

Maddə 384. İddia müddətinin şamil edilmədiyi tələblər

5. Altıncı bölmə. Öhdəlik hüququnun ümumi hissəsi.

19-cu fəsil-Öhdəliklər haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 385. Öhdəlik anlayışı

Maddə 386. Öhdəliklərin əmələ gəlməsi əsasları

20-ci fəsil-Müqavilə hüququ.

§1. Müqavilə anlayışı və şərtləri.

Maddə 389. Müqavilə anlayışı

Maddə 390. Müqavilə azadlığı

Maddə 397. Əvəzli və əvəzsiz müqavilələr

Maddə 398. Qiymət

Maddə 399. Müqavilənin qüvvəsi

§2. Müqavilənin bağlanması.

Maddə 405. Müqavilənin mühüm şərtləri barəsində razılaşma

Maddə 406. Müqavilənin forması

Maddə 407. Müqavilənin bağlanması anı

Maddə 408. Oferta

Maddə 409. Aksept

Maddə 410. Yeni oferta

§4. Müqavilənin dəyişdirilməsi və ləğv edilməsi.

Maddə 423. Müqavilənin dəyişdirilməsi və ləğv edilməsi qaydası

Maddə 424. Müqavilənin dəyişdirilməsinin və ləğv edilməsinin nəticələri

21-ci fəsil-Öhdəliklərin icrası.

Maddə 427. Öhdəliyin icrası müddəti

Maddə 432. Öhdəliyin hissə-hissə icrası

Maddə 433. Tələbin ixtiyarlı şəxsə icra edilməsi

Maddə 434. Alternativ öhdəlik

Maddə 439. Pul öhdəliklərinin icrası

23-cü fəsil-Öhdəliklərin icra edilməməsi üçün məsuliyyət.

Maddə 448. Öhdəliklərin icra edilməməsi üçün borclunun məsuliyyəti

Maddə 449. Pul öhdəliyinin icra edilməməsi üçün məsuliyyət

Maddə 450. Öhdəliyin naturada icrası

24-cü fəsil-Öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi.

§1. Öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 460. Öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi üsulları

Maddə 461. Öhdəliyin icrası təminatının əvəz edilməsi

§2. Dəbbə pulu.

Maddə 462. Dəbbə pulu anlayışı

Maddə 463. Dəbbə pulu haqqında razılaşmanın forması

Maddə 464. Qanun üzrə dəbbə pulunun ödənilməsi

Maddə 465. Öhdəliyin icra edilməməsi üçün cərimə ödənilməsi

Maddə 466. Zərər və dəbbə pulu

Maddə 467. Məhkəmə tərəfindən dəbbə pulunun azaldılması

§3. Saxlama.

Maddə 468. Saxlama anlayışı və onun əsasları

Maddə 469. Tələblərin saxlanan əmlak hesabına ödənilməsi

§4. Zaminlik.

Maddə 470. Zaminlik müqaviləsi

Maddə 471. Zaminlik müqaviləsinin forması

Maddə 472. Zaminin məsuliyyəti

§5. Qarantiya.

Maddə 478. Qarantiya anlayışı

Maddə 479. Prinsipialın öhdəliyinin qarantiya ilə təmin edilməsi

Maddə 480. Qarantiyanın əsas öhdəlikdən asılı olmaması

Maddə 481. Qarantiyanın geri götürülməzliyi

Maddə 482. Qarantiya üzrə hüquqların başqasına verilə bilməməsi

Maddə 483. Qarantiyanın qüvvəyə minməsi

Maddə 484. Qarantiya üzrə tələbin təqdim edilməsi

§6. Beh.

Maddə 491. Beh anlayışı

Maddə 492. Behlə təmin edilmiş öhdəliyə xitam verilməsinin və onun icra edilməməsinin nəticələri

6. Yeddinci bölmə. Müqavilələrdən əmələ gələn öhdəliklər

29-cu fəsil-Alğı-satçı.

§1. Alğı-satçı haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 567. Alğı-satçı müqaviləsi

Maddə 570. Satıcıının əşyanı vermək vəzifəsinin icrası məqamı

Maddə 571. Əşyanın təsadüfən məhv olması və təsadüfən zədələnməsi riskinin alıcıya keçməsi

Maddə 598. Alınmış əşyanın ödənilməsi

Maddə 599. Alınan əşyaların qabaqcadan ödənilməsi

Maddə 600. Nisye satılmış əşyanın ödənilməsi

Maddə 601. Əşyanın hissə-hissə ödənilməsi

§7. Faktoring.

Maddə 655. Faktoring müqaviləsi

31-ci fəsil-Dəyişdirmə.

Maddə 662. Dəyişdirmə müqaviləsi

Maddə 665. Dəyişdirilən mallara mülkiyyət hüququnun keçməsi

32-ci fəsil-Bağışlama.

Maddə 666. Bağıtlama müqaviləsi

Maddə 668. Bağıtlama forması. Bağıtlama vədi

34-cü fəsil-İcarə.

§1. İcarə haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 700. İcarə müqaviləsi

35-ci fəsil-Françayzing.

Maddə 723. Françayzing müqaviləsi

Maddə 724. Françayz verənin vəzifələri

Maddə 725. Françayz alanın vəzifələri

37-ci fəsil-Borc.

Maddə 739. Borc müqaviləsi

Maddə 740. Borc müqaviləsinin forması

38-ci fəsil-Lizing.

Maddə 747. Lizing müqaviləsi

Maddə 747-1. Lizing müqaviləsinin subyektləri

Maddə 747-2. Lizingin obyekti

39-cu fəsil-Podrat.

Maddə 752. Podrat müqaviləsi

Maddə 753. Muzd barəsində razılışma

40-ci fəsil-Tapşırıq.

Maddə 777. Tapşırıq müqaviləsi

Maddə 778. Tapşırığın məzmunu

41-ci fəsil-Brokerlik.

Maddə 787. Broker müqaviləsi anlayışı

Maddə 788. Brokerin muzd almaq hüququnun əmələ gəlməsi. Xərclərin əvəzinin ödənilməsi

42-ci fəsil-Ticarət nümayəndəsi (agent).

Maddə 789. Ticarət nümayəndəsi (agent) haqqında müqavilə

Maddə 790. Ticarət agentinin vəzifələri

Maddə 792. Ticarət agentinin muzdu

43-cü fəsil-Kommersiya konsessiyası.

Maddə 800. Konsessiya müqaviləsi

44-cü fəsil-Komissiya.

Maddə 808. Komissiya müqaviləsi

45-ci fəsil-Saxlama. §1.Saxlama haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 822. Saxlama müqaviləsi

§2.Anbarlarda saxlama.

Maddə 827. Anbar sahibi

§4. Konsiqnasiya anbarında saxlama.

Maddə 837. Konsiqnasiya anbarı haqqında müqavilə

46-ci fəsil-Daşınma. §1.Sərnişin daşınması.

Maddə 842. Sərnişin daşınması müqaviləsi

§2. Yük daşınması.

Maddə 850. Yük daşınması müqaviləsi

Maddə 851. Yük göndərən və yük alan. Daşıyıcı

Maddə 852. Ekspeditor. Nəqliyyat komisyonçusu

50-ci fəsil. Sığorta.

§1.Sığorta haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 883. Sığorta və təkrarsığorta müqaviləsi

Maddə 884. Sığorta münasibətlərinin subyektləri

Maddə 885. Sığorta sahələri

Maddə 890. Təkrarsığorta

§2.Sığorta müqaviləsinə dair başlıca tələblər.

Maddə 903. Sığorta haqqı

Maddə 904. Sığorta məbləği

§3.Sığorta hadisəsi və sığorta ödənişi

Maddə 922. Sığorta hadisəsi

Maddə 926. Sığorta ödənişi

Maddə 936. Subroqasiya hüququ

51-ci fəsil-Bank əmanəti.

Maddə 944. Bank əmanəti müqaviləsi

Maddə 945. Pul vəsaitini əmanətlərə cəlb etmək hüququ

Maddə 946. Bank əmanəti müqaviləsinin forması

Maddə 947. Əmanətlərin növləri

Maddə 948. Əmanətin məbləği üçün faizlər

52-ci fəsil- Bank hesabı.

Maddə 954. Bank hesabı müqaviləsi

Maddə 955. Bank hesabı müqaviləsinin forması

Maddə 956. Bank hesabı müqaviləsinin bağlanması

Maddə 957. Hesabda olan pul vəsaitinə dair sərəncam vermək hüququnun təsdiqi

Maddə 958. Bankın apardığı hesab əməliyyatları

Maddə 959. Hesab əməliyyatlarının müddətləri

Maddə 960. Hesabın kreditləşdirilməsi

Maddə 961. Hesab əməliyyatlarının aparılmasına bankın xidmətlərinin haqqının ödənilməsi

Maddə 962. Pul vəsaitindən bankın istifadə etməsi üçün faizlər

Maddə 963. Bankın və müştərinin hesab üzrə qarşılıqlı tələblərinin əvəzləşdirilməsi

Maddə 964. Pul vəsaitinin hesabdan silinməsinin əsasları

Maddə 965. Hesabdan pul vəsaitinin silinməsinin növbəliyi

53- cü fəsil- Mülki dövriyyənin iştirakçıları arasında hesablaşmalar.

§1. Hesablaşmalar haqqında ümumi müddəəalar

Maddə 971. Nağd və nağdsız hesablaşmalar

Maddə 972. Nağdsız hesablaşmaların formaları

§2. Ödəniş tapşırıqları ilə hesablaşmalar

Maddə 973. Ödəniş tapşırıqları ilə hesablaşmalar haqqında ümumi müddəəalar

§3. Akkreditiv üzrə hesablaşmalar.

Maddə 977. Akkreditiv üzrə hesablaşmalar haqqında ümumi müddəəalar

§4. İnkasso üzrə hesablaşmalar.

Maddə 984. İnkasso üzrə hesablaşmalar haqqında ümumi müddəəalar

§5. Çek.

Maddə 986-1. Çek anlayışı və onun məzmunu

54- cü fəsil-Qiymətli kağızlar.

§1. Qiymətli kağızlar haqqında ümumi müddəəalar.

Maddə 987. Qiymətli kağız anlayışı

Maddə 988. Qiymətli kağız üzrə öhdəliklər və onların icrası

Maddə 989. Adlı qiymətli kağızlar

Maddə 990. Adsız qiymətli kağızlar

Maddə 991. Sənədli qiymətli kağızlar

Maddə 992. Qiymətli kağızların dövlət qeydiyyatı

Maddə 996. Sənədsiz qiymətli kağızlar

Maddə 997. Qiymətli kağızların növləri

§3. Veksel.

Maddə 1004. Veksel anlayışı

Maddə 1005. Köçürmə vekseli

Maddə 1048. Sadə veksel. Rekvizitlər

§5. İstiqraz.

Maddə 1070. İstiqraz anlayışı

§6. Səhm.

Maddə 1077. Səhm anlayışı və onun məzmunu

§8. Daşınmaz əmlak sertifikatı.

Maddə 1078-1. Daşınmaz əmlak sertifikatı

§9. Girov kağızı və ipoteka kağızı.

Maddə 1078-2. Girov kağızı və ipoteka kağızı

§11. Özəlləşdirmə qiymətli kağızları.

Maddə 1078-4. Özəlləşdirmə qiymətli kağızları

§14. Qiymətli kağızların tə davüdü.

Maddə 1078-20. Qiymətli kağızlar üzrə əqdlər

Maddə 1078-21. Qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqların ötürülməsi

7. Səkkizinci bölmə. Qanundan əmələ gələn öhdəliklər.

58-ci fəsil-Əsəssiz varlanma.

Maddə 1091. Əsəssiz varlanma anlayışı

Maddə 1092. Əsəssiz varlanma nəticəsində əldə edilənləri qaytarmaq vəzifəsi

8. Doqquzuncu bölmə. Mülki hüquq pozuntularından (deliktlərdən) əmələ gələn öhdəliklər.

59-cu fəsil-Mülki hüquq pozuntuları (deliktlər)

Maddə 1096. Mülki hüquq pozuntuları (deliktlər) anlayışı

Maddə 1097. Mülki hüquq pozuntuları üçün məsuliyyətin əsasları

Maddə 1098. Zərər vurulmasının qarşısının alınması

Maddə 1099. Hüquqi və ya fiziki şəxsin öz işçisi tərəfindən töredilmiş mülki hüquq pozuntusu (delikt) üçün məsuliyyəti

Maddə 1100. Dövlət orqanlarının, yerli özünüidarə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin vurduqları zərər üçün məsuliyyət

Maddə 1101. Təhqiqat, ibtidai istintaq, prokurorluq və məhkəmə orqanlarının qanunsuz hərəkətləri ilə vurulmuş zərər üçün məsuliyyət

Maddə 1108. Ətrafdakılar üçün yüksək təhlükə yaradan fəaliyyətlə töredilmiş zərərə görə məsuliyyət

Maddə 1111. Binanın uçması nəticəsində dəyən zərərin əvəzinin ödənilməsi

Maddə 1112. Tibb müəssisəsinin vurduğu zərərin əvəzinin ödənilməsi

Maddə 1113. Birlikdə töredilmiş mülki hüquq pozuntusu üçün məsuliyyət

Maddə 1114. Zərər vurmuş şəxsə rəqres hüququ

Maddə 1115. Zərərin əvəzinin ödənilməsi üsulları

Qanun

9. Fərdi sahibkar. Sahibkarlıq fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

I bölmə- Ümumi müddəalar

Maddə 1. Sahibkarlıq fəaliyyəti

Maddə 2. Sahibkarlıq haqqında qanunvericilik

Maddə 3. Sahibkarlığın subyektləri

Maddə 4. Sahibkarlığın formaları

Maddə 5. Sahibkarlıq hüdudlarının hüquqi nizamlanması

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları PMS növü üzrə İmtahanın 1-ci mərhələsi – "Mühasibat uçotu"

1. Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslar.

- Məqsəd və status
- Tətbiq sahəsi
- Maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri
- Maliyyə hesabatlarının məqsədi
- Maliyyə vəziyyəti, maliyyə nəticələri və maliyyə vəziyyətində dəyişikliklər
- Qeydlər və əlavə məlumatlar
- Standartların əsaslandığı ehtimallar
- Maliyyə hesabatlarının keyfiyyət xüsusiyyətləri
- Münasib və etibarlı informasiyanın məhdudluğu
- Maliyyə hesabatlarının elementləri
- Kapitalın saxlanması təmin edən düzəlişlər

Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları

2. Maliyyə hesabatlarının təqdimatı (MUBS №1)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Maliyyə hesabatları
- Ümumi mülahizələr
- Müəssisənin fəaliyyətinin fasılısızlığı
- Mühasibat uçotunun hesablama metodu
- Əhəmiyyətlilik və ümumiləşdirmə
- Qarşılıqlı əvəzləşdirmə
- Hesabat dövrü
- Müqayisəli informasiya
- Təqdim edilmənin ardıcılığı
- Maliyyə hesabatlarının müəyyənləşdirilməsi
- Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
- Balans hesabatı
- Qısamüddətli və uzunmüddətli maddələrə bölünmə
- Qısamüddətli aktivlər
- Qısamüddətli öhdəliklər
- Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat
- Dövr üzrə mənfəət və ya zərər
- Dövr üzrə sair məcmu gəlir
- Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda və ya qeydlərdə təqdim edilməli olan informasiya
- Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

- Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda və ya qeydlərdə təqdim olunacaq məlumat
- Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
- Uçot siyasetlərinin açıqlanması
- Kapital

3. Ehtiyatlar (MUBS №2)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Ehtiyatların qiymətləndirilməsi
- Ehtiyatların ilkin dəyəri
- Aliş məsrəfləri
- Emal məsrəfləri
- Sair məsrəflər
- Xidmət göstərən müəssisənin ehtiyatlarının dəyəri
- Bioloji aktivlərdən alınmış kənd təsərrüfatı məhsullarının dəyəri
- İlkin dəyərin qiymətləndirilməsi metodları
- Mümkün xalis satış dəyəri
- Xərc kimi tanınma
- Məlumatın açıqlanması

4. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat (MUBS №7)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında informasiyanın səmərəliyi
- Əsas anlayışlar
- Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri
- Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın təqdim edilməsi
- Əməliyyat fəaliyyətləri
- İnvestisiya fəaliyyətləri
- Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətlər
- Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında məlumatların təqdim edilməsi
- İnvestisiya fəaliyyətləri və maliyyələşmə üzrə fəaliyyətdən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında məlumatların təqdim edilməsi
- Netto-əsasında pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın təqdim edilməsi
- Xarici valyutada pul vəsaitlərinin hərəkəti
- Faizlər və dividendlər
- Mənfəət vergisi
- Törəmə, asılı təsərrüfat cəmiyyətləri və birgə müəssisələrə investisiyalar
- Törəmə müəssisələrinin və digər təsərrüfat vahidlərinin əldə edilməsi və satılması
- Qeyri-pul əməliyyatları
- Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin komponentləri

5. Uçot siyasətləri, uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər və səhv'lər (MUBS №8)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Uçot siyasəti
- Uçot siyasətinin ardıcılılığı
- Uçot siyasetində dəyişikliklər
- Uçot siyasetində dəyişikliklərin tətbiq edilməsi
- Uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər
- Məlumatın açıqlanması
- Retrospektiv qaydada təkrar təqdimata qoyulan məhdudiyyətlər
- Keçmiş dövrlərin səhv'lərinin açıqlanması

6. Hesabat dövründən sonrakı hadisələr (MUBS №10)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Tanınma və qiymətləndirmə
- Dividendlər
- Müəssisənin fəaliyyətinin fasiləsizliyi
- Məlumatın açıqlanması

7. Mənfəət vergisi (MUBS №12)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Cari vergi öhdəliklərinin və vergi aktivlərinin tanınması
- Təxirə salınmış vergi öhdəliklərinin və vergi aktivlərinin tanınması
- Ədalətli dəyəri ilə uçota alınan aktivlər
- Qudvil
- Cari və təxirə salınmış verginin tanınması
- Vergi aktivləri və vergi öhdəlikləri
- Qarşılıqlı əvəzləşdirmə
- Vergi xərcləri
- Adi fəaliyyətlərdən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi xərcləri (gəliri)

8. Torpaq, tikili və avadanlıqlar (MUBS №16)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Tanınma
- İllkin məsrəflər
- Növbəti məsrəflər
- Tanınma zamanı ölçümə

- İllkin dəyərin ölçülməsi
- Tanınmadan sonrakı ölçülmə
- İllkin dəyər modeli
- Amortizasiya
- Amortizasiya edilmiş dəyər və amortizasiya müddəti
- Amortizasiya metodu
- Torpaq, tikili və avadanlıq obyektlərinin qiymətdən düşməsi
- Qiymətdən düşmənin kompensasiya edilməsi
- Torpaq, tikili və avadanlıq obyektlərinin tanınmasının dayandırılması
- Keçid müddəaları

9. İşçilərin mükafatlandırılması (MUBS №19)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- İşçilərin mükafatlandırılması anlayışları

10. Hökumət subsidiyalarının uçotu və hökumət yardımı haqqında məlumatın açıqlanması (MUBS №20)

- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Hökumət subsidiyaları
- Qeyri-monetar hökumət subsidiyaları
- Aktivlərə aid olan subsidiyaların təqdim edilməsi
- Gəlirə aid olan subsidiyaların təqdim edilməsi
- Hökumət subsidiyalarının geri qaytarılması
- Hökumət yardımı
- Məlumatın açıqlanması

11. Xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliklərin təsiri (MUBS №21)

- Məqsəd
- Standartın tətbiq sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Əməliyyat valyutası
- Standartda tələb edilən yanaşmanın qısa xülasəsi
- Hesabat tarixindən sonra balansın təqdim edilməsi
- Məzənnə fərqlərinin tanınması
- Əməliyyat valyutasında dəyişiklik
- Bütün məzənnə fərqlərinin vergi nəticələrinə təsiri

12. Borclar üzrə məsrəflər (MUBS №23)

- Əsas prinsiplər
- Standartın tətbiq sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Tanınma

- Kapitallaşdırıla bilən borclar üzrə məsrəflər
- Şərtlərə cavab verən aktivin balans dəyərinin bərpa edilə bilən məbləğdən artıq olması
- Kapitallaşdırmanın başlanması
- Kapitallaşdırmanın müvəqqəti dayandırılması
- Kapitallaşdırmanın tam dayandırılması
- Məlumatın açıqlanması

13. Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatların açıqlanması (MUBS №24)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatın açıqlanmasının məqsədi

14. Pensiya təminatı planları üzrə mühasibat uçotu və hesabatlılığı (MUBS №26)

- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar

15. Fərdi maliyyə hesabatları (MUBS №27)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar

16. Asılı müəssisələrə və birgə müəssisələrə investisiya qoyuluşları (MUBS №28)

- Standartın məqsədi
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Əhəmiyyətli təsir
- İştirak payı metodu
- İştirak payı metodunun tətbiqi
- İştirak payı metodunun tətbiqinə istisnalar
- İştirak payı metodunun prosedurları
- Dəyərdən düşmə üzrə zərərlər
- Fərdi maliyyə hesabatları

17. Hiperinflyasiyalı iqtisadiyyatlarda maliyyə hesabatlılığı (MUBS №29)

- Standartın tətbiqi sahəsi

18. Maliyyə alətləri Təqdimat (MUBS №32)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Qaytarıla bilən alətlər
- Qarışiq maliyyə alətləri
- Faiz, dividendlər, zərərlər və gelirlər
- Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri
- Kapital alətləri
- Törəmə maliyyə alətləri

19. Səhm üzrə mənfəət (MUBS №33)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Ölçülmə
- Mənfəət
- Səhmlər
- Səhm üzrə durulanmış (daylutiv) mənfəət
- Daylutiv effektnə malik olan potensial adı səhmlər

20. Aralıq maliyyə hesabatlılığı (MUBS №34)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Aralıq maliyyə hesabatlarının tərkibi
- Aralıq maliyyə hesabatlarının minimal komponentləri
- Aralıq maliyyə hesabatlarının forması və tərkibi

21. Aktivlərin Qiymətdən düşməsi (MUBS №36)

- Məqsəd
- Standartın tətbiq sahəsi
- Qiymətdən düşə bilən aktivin müəyyən edilməsi
- Bərpa edilə bilən məbləğin qiymətləndirilməsi
- Siliñmə xərcləri çıxılmaqla olan ədalətli dəyər
- İstifadədə olan dəyər
- Gələcək nağd pul vəsaitləri axınlarının qiymətləndirilməsi üçün baza
- Gələcək pul vəsaiti axınlarının qiymətləndirmələrinin strukturu
- Xarici valyutada gələcək pul vəsaiti axınları
- Diskont dərəcəsi
- Qiymətdən düşmədən itkinin tanınması və qiymətləndirilməsi
- Qudvil
- Korporativ aktivlər
- Nağd yaradan vahid üzrə qiymətdən düşmədən itki
- Qiymətin düşməsindən irəli gələn itkinin ləğv edilməsi
- Fərdi aktiv üçün qiymətin düşməsindən irəli gələn itkinin reversiyası (ləğvi)
- Nağd pul yaradan vahid üzrə qiymətdən düşmədən itkilərin reversiyası (ləğvi)
- Qudvil üzrə qiymətdən düşmədən irəli gələn itkinin reversiyası

Əlavə A

- İstifaddədə olan dəyəri qiymətləndirmək üçün cari dəyər metodundan istifadə edilməsi
- Cari dəyər qiymətləndirməsinin tərkib hissələri
- Ümumi prinsiplər
- Cari dəyərə ənənəvi|| və - gözlənilən nağd vəsait|| yanaşması
- Ənənəvi yanaşma
- Gözlənilən nağd vəsait|| yanaşması

-Uçota alma dərəcəsi

Əlavə C

-Qudvil və nəzarətətmə hüququ olmayan paylar ilə pul vəsaitlərini yaradan vahidlərin qiymətdən düşmə testi

-Qudvilin bölüşdürülməsi

-Qiymətdən düşməyə görə yoxlanılma

-Qiymətdən düşmə zərərinin bölüşdürülməsi

22. Yaradılmış ehtiyat fondları, Şərti öhdəliklər və Şərti aktivlər (MUBS №37)

-Məqsəd

-Standartın tətbiqi sahəsi

-Əsas anlayışlar

-Yaradılmış ehtiyat fondu və digər öhdəliklər

-Yaradılmış ehtiyat fondları və şərti öhdəliklər arasındaki əlaqə

-Cari öhdəliklər

-İqtisadi səmərəni təcəssüm etdirən resursların xaric olması ehtimalı

-Öhdəliyin etibarlı qiymətləndirilməsi

-Şərti öhdəliklər

-Şərti aktivlər

-Risk və qeyri-müəyyənliliklər

-Diskontlaşdırılmış dəyər

-Aktivlərin gözlənilən xaric olması

-Kompensasiya

-Yaradılmış ehtiyat fondlarında dəyişikliklər

-Yaradılmış ehtiyat fondlarının istifadəsi

-Tanınma və ölçülü məqayidinin tətbiqi

-Restrukturizasiya

-Açıqlama

23. Qeyri-maddi aktivlər (MUBS №38)

-Məqsəd

-Standartın tətbiqi sahəsi

-Əsas anlayışlar

-Qeyri-maddi aktivlər

-Müəyyən edilə bilmə

-Nəzarət

-Gələcək iqtisadi mənfəət

-Ayrıca əldə etmə

-Müəssisə birləşməsinin bir hissəsi olan əldə etmə

-Müəssisənin birləşdirilməsi zamanı qeyri-maddi aktiv

-Hökumət subsidiyaları hesabına əldə etmə

-Aktivlərin mübadiləsi

-Müəssisənin daxili imkanları hesabına yaradılmış qudvil

- Müəssisənin daxili imkanları hesabına yaradılmış qeyri-maddi aktivlər
- Tədqiqat fazası
- Təcrübə-konstruktur işləri fazası
- Müəssisənin daxili imkanları hesabına yaradılmış qeyri-maddi aktivlərin dəyəri
- Keçmiş dövrlərin aktiv kimi tanınmayan xərcləri
- Tanınmadan sonra ölçmə
- İllkin dəyəri modeli
- Yenidənqiymətləndirmə modeli
- Faydalı istifadə müddəti
- Məhdud istismar müddətli qeyri-maddi aktivlər
- Qalıq dəyəri
- Amortizasiya dövrü və amortizasiya metoduna yenidən baxılması
- Faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsinə yenidən baxılması
- Faydalı istifadə müddəti qeyri-müəyyən olan qeyri-maddi aktivlər
- Faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsinə yenidən baxılması
- Balans dəyərinin bərpa edilə bilinməsi - Qiymətdən düşmə zərərləri
- Aktivlərin istismardan çıxması və xariccolması (satılması)
- Məlumatın açıklanması
- Ümumi müddəalar
- Yenidənqiymətləndirmə modelindən istifadə etməklə tanındıqdan sonra qiymətləndirilən qeyrimaddi aktivlər
- Tədqiqat və təcrübə-konstruktur işləri xərcləri
- Digər açıqlamalar

24. Maliyyə alətləri Tanınma və ölçümə (MUBS №39)

- Standartın tətbiqi sahəsi

25. İvestisiya mülkiyyəti (MUBS №40)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar
- Mülkiyyətin investisiya mülkiyyəti kimi və ya mülkiyyətçi tərəfindən istifadə olunan daşınmaz əmlak kimi təsnifləşdirilməsi
- Tanınma zamanı ölçümə
- Tanınmadan sonrakı ölçümə (Uçot siyasəti)
- Ədalətli dəyər metodu
- İllkin dəyər metodu
- Köçürmələr (transferlər)
- Xaric olmalar
- Ədalətli dəyər və illkin dəyər metodları

26. Kənd təsərrüfatı (MUBS №41)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Əsas anlayışlar

- Tanınma və ölçülmə
- Mənfaət və zərərlər
- Hökumət subsidiyaları

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları

27. Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının ilk dəfə tətbiq edilməsi (MHBS №1)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun ilk maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı
- Uçot siyaseti
- Tələblərin tətbiqi
- Mühasibat hesablamaları
- Maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin təyin edilməsi
- Ədalətli dəyərin fərz edilən ilkin dəyər kimi istifadə edilməsi
- Törəmə müəssisələrdə, birgə müəssisələrdə və asılı təsərrüfat cəmiyyətlərində investisiyalar üçün fərz edilən ilkin dəyərin istifadəsi
- Aralıq maliyyə hesabatları
- Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun ilk maliyyə hesabatları
- Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarını ilk dəfə tətbiq edən müəssisə
- Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması
- Maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi
- Gəlir
- Əlavə A: Müəyyən edilmiş əsas anlayışlar

28. Pay alətləri əsasında ödəmə (MHBS №2)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Tanınma

29. Müəssisələrin birləşməsi (MHBS №3)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Müəssisələrin birləşməsinin müəyyən edilməsi
- Satınalma metodu
- Alıcı müəssisənin müəyyən edilməsi
- Aliş tarixinin müəyyənləşdirilməsi
- Tanınma prinsipi
- Ölçülmə prinsipi
- Tanınma və ölçülmə prinsipləri üzrə istisnalar

30. Satış üçün saxlanılmış uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar (MHBS №5)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi

- Uzunmüddətli aktivlərin (və ya xarici olma qrupları) satış üçün saxlanılmış və ya mülkiyyətçilərə bölüşdürülməsi kimi təsnif edilməsi
- İmtina edilməli olan uzunmüddətli aktivlər
- Uzunmüddətli aktivin (və ya xaric olma qrupuun) ölçülməsi
- Qiymətdən düşmə üzrə zərərlərin və geri qaytarılan məbləğlərin tanınması
- Əlavə A: Müəyyən edilmiş anlayışlar

31. Təbii ehtiyatların kəşfiyyatı və qiymətləndirilməsi (MHBS №6)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi

32. Maliyyə alətləri Məlumatın açıqlanması (MHBS №7)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi

33. Əməliyyat seqmentləri (MHBS №8)

- Əsas prinsip
- Tətbiq sahəsi
- Əməliyyat seqmentləri
- Birləşdirmə meyarları

34. Maliyyə alətləri (MHBS №9)

- Məqsəd
- Tətbiq sahəsi
- Maliyyə aktivlərinin adı alış və ya satış əməliyyatları
- Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi
- Maliyyə aktivini mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə təyin etmək opsiyonu
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı
- Maliyyə öhdəliyini fərgi mənfəət və ya zərərdə əks olunmaqla ədalətli dəyərdə müəyyən etmək üzrə seçim
- Maliyyə aktivlərinin növbəti ölçülməsi
- Maliyyə öhdəliklərinin növbəti ölçülməsi
- Effektiv faiz dərəcəsi metodu
- Pay alətlərinə investisiyalar
- Maliyyə aktivlərinin adı qaydada alış və ya satışı
- Törəmə müəssisələr
- Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülmə (Effektiv faiz metodu)
- Əməliyyat xərcləri
- Mənfəət və ya zərər üzrə ədalətli dəyərdə tanınmış kimi təyin olunan öhdəliklər

35. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatları (MHBS №10)

- Məqsəd
- Məqsədin yerinə yetirilməsi
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Daxilolmalar
- Səlahiyyət və daxilolmalar arasında əlaqə
- Uçot qaydaları
- Nəzarətetmə hüququ olmayan paylar

- Nəzarətin itirilməsi
- Müəssisənin investisiya müəssisəsi olub-olmadığının müəyyən edilməsi
- İnvestisiya müəssisələri: konsolidasiya üzrə istisna
- İstifadə olunan terminlər
- Tətbiqetmə təlimatı
- Nəzarətin müəyyən edilməsi
- İnvestisiya obyektiinin məqsədi və strukturu
- Əhəmiyyətli fəaliyyətlər və onların idarə olunması
- İnvestisiya üzərində investora səlahiyyət verən hüquqlar
- Müəssisənin investisiya müəssisəsi olub-olmamasının müəyyən edilməsi
- İnvestisiya üzrə gəlirlər
- Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi
- İnvestisiya müəssisəsinin səciyyəvi xüsusiyyətləri
- İştirak payları
- Konsolidasiya prosedurları
- Nəzarətetmə hüququ olmayan paylar

36. Birgə razılaşmalar (MHBS №11)

- Məqsəd
- Məqsədə müvafiqlik
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Birgə razılaşmalar
- Birgə nəzarət
- Birgə razılaşmanın növləri

37. Digər müəssisələrdə iştirak paylarının açıqlanması (MHBS №12)

- Məqsəd
- Məqsədin yerinə yetirilməsi
- Standartın tətbiqi sahəsi

38. Ədalətli Dəyərin Ölçülməsi (MHBS №13)

- Məqsəd
- Tətbiq sahəsi
- Ədalətli dəyər anlayışı
- Aktiv və ya Öhdəlik
- Qiymət
- Qeyri-maliyyə aktivlərinə tətbiq
- Qeyri-maliyyə aktivlərinin qiymətləndirmə əsasları
- Müqavilə üzrə qarşı tərəfin kredit riskinə məruz qalması
- İllkin tanınma zamanı ədalətli dəyər
- Qiymətləndirmə üsulları
- Qiymətləndirmə üsullarına resurslar (vəsait qoyuluşları)
- Tələb və təklif qiymətləri əsasında resurslar (vəsait qoyuluşları)

- Ədalətli dəyər iyerarxiyası
- Tətbiqetmə qaydaları
- Ədalətli dəyərin ölçülməsi üzrə yanaşma
- İlkin tanınmada ədalətli dəyər
- Qiymətləndirmə texnikası
- Xərc metodu
- Gəlir metodu
- Cari dəyər ölçülməsinin komponentləri
- Əlavə A: Müəyyən edilmiş terminlər

39. Texirə salınmış tarif düzəlişləri üzrə hesablar (MHBS №14)

- Məqsəd
- Standartın tətbiq sahəsi

40. Müşterilərlə müqavilələr üzrə gəlirlər (MHBS №15)

- Məqsəd
- Məqsədin yerinə yetirilməsi
- Tanınma
- Müqavilənin müəyyən edilməsi
- Müqavilələrin birləşdirilməsi
- Müqaviləyə düzəlişlər
- İcra öhdəliklərinin müəyyən edilməsi
- Müşterilərlə müqavilərdə nəzərdə tutulan vədlər
- Fərqli mallar və ya xidmətlər
- İcra öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi
- Dövr ərzində yerinə yetirilmiş icra öhdəlikləri
- Konkret vaxtda yerinə yetirilən icra öhdəlikləri
- İcra öhdəliyinin yerinə yetirilmə səviyyəsinin qiymətləndirilməsi
- Qiymətləndirmə
- Əməliyyat qiymətinin müəyyən edilməsi
- Dəyişkən ödəniş məbləği
- Müqavilədə mühüm maliyyə komponentinin olması
- Qeyri-pul ödənişləri
- Müşteriyə ödənilməli vəsaitlər
- Əməliyyat qiymətinin icra öhdəlikləri üzrə bölüşdürülməsi
- Xüsusi satış qiymətləri əsasında bölgü
- Güzəştin bölüşdürülməsi
- Dəyişkən ödəniş məbləğinin bölüşdürülməsi
- Əməliyyat qiymətində dəyişikliklər
- Müqavilə üzrə xərclər
- Amortizasiya və dəyərsizləşmə
- Müşteri ilə müqavilələr

- Gəlirlərin təfsilatı
  - Müqavilə üzrə qalıqlar
  - İcra öhdəlikləri
  - Qalan icra öhdəlikləri üzrə bölüşdürürlən əməliyyat qiyməti
  - Əməliyyat qiymətinin və icra öhdəliklərinə bölüşdürürlən məbləğlərin müəyyən olunması
  - Müşteri ilə müqavilənin bağlanması və ya icra edilməsi xərcləri ilə bağlı tanınan aktivlər
- Əlavə A
- Müəyyən edilmiş anlayışlar
  - İcra öhdəliklərinin yerinə yetirilmə səviyyəsinin qiymətləndirilmə metodları
  - Geri qaytarılma hüququ ilə satış
  - Zəmanətlər
  - Əsas tərəfin və vasitəçinin vəzifəsi
  - Konsiqnasiya razılaşmaları

41. İcarələr (MHBS №16)

- Məqsəd
- Standartın tətbiqi sahəsi
- Tanınma üzrə istisnalar
- İcarənin müəyyən edilməsi
- Müqavilənin komponentlərinin ayrılması
- İcarəçi
- İcarədar
- İcarə müddəti
- İllkin dəyər modeli
- İcarə öhdəliyinin yenidən qiymətləndirilməsi
- İcarə növlərinin təsnifikasi
- Maliyyə icarəsi
- İcarə üzrə xalis investisiya qoyuluşuna daxil edilən icarə ödənişlərinin illkin ölçülməsi
- İstehsalçı və ya diler qismində çıxış edən icarədarlar
- İcarə müqaviləsində dəyişikliklər
- Əməliyyat icarəsi
- Satış və geriye icarə əməliyyatları
- Aktivin ötürülməsinin satış olub-olmamasının qiymətləndirilməsi
- Aktivin ötürülməsinin satış olduğu hal
- Aktivin ötürülməsinin satış olmadığı hal
- Sub-icarənin təsnifləşdirilməsi

42. Siğorta müqavilələri (MHBS №17)

- Məqsəd
- Standartın tətbiq sahəsi

Şərhlər

43. Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri üzrə Komitənin şərhləri (14 adda)

- 1 №-li Şərhi İstismardan çıxarma, bərpa və başqa müvafiq mövcud öhdəliklərdə dəyişikliklər
- 2 №-li Şərhi Kooperativ müəssisələrdə üzvlərin payları və oxşar alətlər
- 5 №-li Şərhi İstismardan çıxarma, Bərpa və Ətraf Mühitin Yaxşılaşdırılması üzrə Fondlardan Faydalananma Hüquqları
- 6 №-li Şərhi Xüsusi Bazarda İştirakdan Yaranan Öhdəliklər - Tullantıların Kenarlaşdırılması üçün Elektrik və Elektron Avadanlıq
- 7 №-li Şərhi Hiperinflyasiya şəraitində maliyyə hesabatları|| adlı 29 №-li MUBS-a əsasən Yenidən Təqdimetmə Metodunun Tətbiqi
- 10 №-li Şərhi Aralıq Maliyyə Hesabatları və Qiymətdəndüşmə
- 12 №-li Şərhi Xidmət üzrə Konsessiya Müqavilələri
- 14 №-li Şərhi 19 №-li MUBS-Təsbit edilmiş gəlirli aktiv üzrə məhdudiyyət, minimum maliyyələşdirmə tələbləri və onların qarşılıqlı əlaqəsi
- 16 №-li Şərhi Xaricdə baş verən əməliyyata xalis investisiyanın hedcinqləri
- 17 №-li Şərhi Qeyri-pul aktivlərinin səhmdarlar arasında bölüşdürülməsi
- 19 №-li Şərhi Pay alətləri ilə ödənilən maliyyə öhdəlikləri
- 20 №-li Şərhi Karxananın (mədənin) istehsal mərhələsində tullantıdan ayırma məsrəfləri
- 21 №-li Şərhi Dövlət rüsumları
- 22 №-li Şərhi Xarici valyuta əməliyyatları və avans ödənişləri

44. Şəhərlər üzrə Daimi Komitənin şərhləri (5 adda)

- 7 №-li Şərhi Avroya Giriş
- 10 №-li Şərhi Dövlət Yardımı – Əməliyyat fəaliyyətlərinə xüsusi bir aidiyatı olmayan
- 25 №-li Şərhi Mənfəət Vergiləri–Müəssisənin və ya onun Səhmdarlarının Vergi Statusunda Dəyişikliklər
- 29 №-li Şərhi Məlumatın Açıqlanması–Xidmət üzrə Konsessiya Müqavilələri
- 32 №-li Şərhi Qeyri-maddi Aktivlər–Veb Sayt ilə bağlı Xərclər

Qanun və qaydalar

45. Mühəsibat uçotu haqqında|| Azərbaycan Respublikasının Qanunu

46. Maliyyə hesabatlarının beynəlxalq standartlarına əsasən mühəsibat uçotunun aparılması qaydaları

47. Kommersiya təşkilatlarının illik maliyyə hesabatlarının və birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi və dərc edilməsi Qaydaları

48. Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına, Kiçik və Orta Sahibkarlıq subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları və İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq memorial order forması əsasında sintetik uçotun aparılması Qaydası

49. Təmir məsrəflərinin mühəsibat uçotunda əks etdirilməsinə dair Qaydalar

50. Aktivlərin və öhdəliklərin inventarizasiyası Qaydaları

**Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları PMS növü üzrə
İmtahanın 1-ci mərhələsi – "Mühasibat uçotu"**

1. Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartı (MHBS)

- Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri (standartın 1 №-li bölməsi)
- Anlayışlar və Əsas Prinsiplər (standartın 2 №-li bölməsi)
- Maliyyə hesabatlarının təqdim olunması (standartın 3 №-li bölməsi)
- Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat (standartın 4 №-li bölməsi)
- Məcmu gəlir haqqında və mənfəət və ya zərər haqqında hesabat (standartın 5 №-li bölməsi)
- Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat və dövr üzrə mənfəət və zərər və bölüşdürülməmiş mənfəət haqqında hesabat (standartın 6 №-li bölməsi)
- Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat (standartın 7 №-li bölməsi)
- Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər (standartın 8 №-li bölməsi)
- Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) və fərdi maliyyə hesabatları (standartın 9 №-li bölməsi)
- Uçot siyasətləri, qiymətləndirmələr və səhvlər (standartın 10 №-li bölməsi)
- Əsas maliyyə alətləri (standartın 11 №-li bölməsi)
- Digər maliyyə alətinin emissiyası (standartın 12 №-li bölməsi)
- Ehtiyatlar (standartın 13 №-li bölməsi)
- Asılı təsərrüfat müəssisələrinə investisiyalar (standartın 14 №-li bölməsi)
- Birgə müəssisələrə investisiyalar (standartın 15 №-li bölməsi)
- İvestisiya mülkiyyəti (standartın 16 №-li bölməsi)
- Torpaq, tikili və avadanlıq (standartın 17 №-li bölməsi)
- Qudvildən başqa qeyri-maddi aktivlər (standartın 18 №-li bölməsi)
- Müəssisələrin birləşməsi və qudvil (standartın 19 №-li bölməsi)
- İcarə (standartın 20 №-li bölməsi)
- Ehtiyat fondları və şərti öhdəliklər (standartın 21 №-li bölməsi)
- Öhdəliklər və kapital (standartın 22 №-li bölməsi)
- Gəlir (standartın 23 №-li bölməsi)
- Dövlət subsidiyaları (standartın 24 №-li bölməsi)
- Borclar üzrə məsrəflər (standartın 25 №-li bölməsi)
- Səhm əsasında ödənişlər (standartın 26 №-li bölməsi)
- Aktivlərin qiymətdən düşməsi (standartın 27 №-li bölməsi)
- İşçilərin mükafatlandırılması (standartın 28 №-li bölməsi)
- Mənfəət vergisi (standartın 29 №-li bölməsi)
- Xarici valyutanın çevrilməsi (standartın 30 №-li bölməsi)
- Hiperinflyasiya (standartın 31 №-li bölməsi)
- Hesabat dövründən sonrakı hadisələr (standartın 32 №-li bölməsi)
- Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatların açıqlanması (standartın 33 №-li bölməsi)
- İxtisaslaşmış fəaliyyətlər (standartın 34 №-li bölməsi)
- KOS üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına keçid (standartın 35 №-li bölməsi)

Qanun və qaydalar

2. Mütəmadiyyətçi üçotu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
3. Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat üçotunun aparılması qaydaları
4. Kommersiya təşkilatlarının illik maliyyə hesabatlarının və birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi və dərc edilməsi qaydaları
5. Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına, Kiçik və Orta Sahibkarlıq subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları və İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq memorial order forması əsasında sintetik üçotun aparılması qaydası
6. Təmir məsrəflərinin mühasibat üçotunda əks etdirilməsinə dair qaydalar
7. Aktivlərin və öhdəliklərin inventarizasiyası qaydaları

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları;
Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartı
PMS növləri üzrə imtahanın 2-ci mərhələsi – Qanunvericilik**

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi

1. I Fəsil - Ümumi müddəalar

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə tənzimlənən münasibətlər (1.1., 1.2., 1.4. maddələr).

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi (2.3., 2.4., 2.4.3., 2.4.8., 2.4-1., 2.5., 2.7-1. maddələr).

Maddə 3. Vergilərin müəyyən edilməsinin və tutulmasının əsasları (3.2., 3.5., 3.7., 3.9., 3.11., 3.12. maddələr).

Maddə 4. Azərbaycan Respublikasında vergi sistemi.

Maddə 5. Vergitutmanın formaları.

Maddə 6. Dövlət vergiləri.

Maddə 7. Muxtar respublika vergiləri.

Maddə 8. Yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri).

Maddə 9. Vergilərin hesablanması və ödənilməsinin pul vahidi.

Maddə 10. Vergi qanunvericiliyi ilə tənzimlənən münasibətlərin iştirakçıları.

Maddə 11. Vergi anlayışı.

Maddə 12. Vergilərin müəyyən edilməsinin əsas şərtləri.

Maddə 13. Vergi Məcəlləsində istifadə edilən əsas anlayışlar.(13.1-13.2.23, 13.2.33-13.2.42, 13.2.55-13.2.64)

Maddə 14. Bazar qiyməti.

Maddə 14-1. Transfer qiyməti.

2. II Fəsil - Vergi ödəyicisi. Vergi agenti

Maddə 15. Vergi ödəyicisinin hüquqları.

Maddə 16. Vergi ödəyicisinin vəzifələri.

Maddə 17. Vergi agenti

Maddə 18. Qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslər.

Maddə 19. Daimi nümayəndəlik.

3. III Fəsil - Dövlət vergi orqanları

Maddə 20. Dövlət vergi orqanları və onların təyinatı (20.2., 20.4., 20.5., 20.6. maddələr)

Maddə 21. Vergi orqanlarının fəaliyyətinin hüquqi əsasları.

Maddə 23. Vergi orqanlarının hüquqları.

Maddə 24. Vergi orqanlarının vəzifələri (24.1.1.- 24.1.3., 24.1.4-1., 24.1.6.- 24.1.10. maddələr)

Maddə 30. Kommersiya və (və ya) vergi sırrı.

4. IV Fəsil - Vergi nəzarəti

Maddə 32. Vergi nəzarəti və onun formaları.

Maddə 33. Vergi ödəyicilərinin uçotu.

Maddə 34. Uçota alınma, yenidən uçota alınma və uçotdan çıxarılma qaydaları (34.1.-34.7., 34.9., 34.10. maddələr).

Maddə 35. Bankların vergi ödəyicilərinin uçotu ilə bağlı vəzifələri.

Maddə 36. Vergi yoxlamaları və maliyyə institutlarında vergi monitorinqi.

Maddə 37. Kameral vergi yoxlaması.

Maddə 38. Səyyar vergi yoxlaması.

Maddə 39. Səyyar vergi yoxlamasının nəticələrinin rəsmiləşdirilməsi,

Maddə 40. Səyyar vergi yoxlamasının yoxlamanın keçirilməsi üçün vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin ərazilərə və ya binalara daxil olması.

Maddə 41. Baxış protokolu.

Maddə 42. Sənədlərin tələb edilməsi.

Maddə 43. Sənədlərin və nümunə kimi əşyaların götürülməsi.

Maddə 44. Ekspertiza

Maddə 45. Vergi yoxlamasının keçirilməsinə kömək göstərilməsi üçün mütəxəssisin dəvət edilməsi.

Maddə 46. Tərcüməçinin iştirakı.

Maddə 47. Müşahidəçinin iştirakı.

Maddə 48. Vergi yoxlamasının həyata keçirilməsi üzrə hərəkətlərin icraatı zamanı tərtib edilən protokola dair ümumi tələblər.

Maddə 49. Vergi yoxlamasının materiallarına baxılmanın nəticələri üzrə qərarın çıxarılması

Maddə 50. Operativ vergi nəzarəti

Maddə 50-1. Xronometraj metodu ilə müşahidə aparılması.

Maddə 50-2. Məcburi nişanlama ilə nişanlanmalı olan mallar üzərində nəzarət.

Maddə 51. Vergi yoxlaması keçirildikdə qanunsuz zərərin vurulmasının yolverilməzliyi.

Maddə 52. Vergi qanunvericiliyin pozulmasına görə maliyyə sanksiyasının alınması qaydası.

5. V Fəsil - Vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət

Maddə 53. Vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətin ümumi əsasları.

Maddə 54. Vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətə cəlb olunmanız istisna edən hallar.

Maddə 55. Vergi qanunvericiliyinin pozulmasında şəxsin təqsirini istisna edən hallar.

Maddə 56. Vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquqpozuntusuna görə məsuliyyətə cəlb etmənin və maliyyə sanksiyalarının alınmasının müddəti.

Maddə 57. Hesabatın və digər məlumatın təqdim edilməsi ilə bağlı hüquqpozmalara görə maliyyə sanksiyaları.

Maddə 58. Vergilərin azaldılmasına və digər vergi hüquqpozmalarına görə maliyyə sanksiyalar.

Maddə 59. Ödənilmə vaxtı keçmiş və artıq ödənilmiş vergilər üzrə faizlər.

Maddə 60. Kredit təşkilatlarına və maliyyə institutlarına tətbiq edilən maliyyə sanksiyaları (60.1.2-ci maddənin 2-ci abzası, 60.2-ci maddə)

Maddə 61. Vergi orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin məsuliyyəti.

6. VI Fəsil - Vergi orqanlarının qərarlarından (aktlarından) və onların vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən hərəkətsizliyindən) şikayət verilməsi

Maddə 62. Şikayət verilməsi qaydası.

Maddə 63. Vergi orqanında şikayətə baxılma.

Maddə 64. Məhkəməyə verilmiş şikayətlərə baxılma.

7. VII Fəsil - Vergilərin ödənilməsi üzrə ümumi qaydaları

Maddə 65. Vergilər üzrə borcların alınması qaydası.

Maddə 66. Qeyri-qanuni gəlir.

Maddə 67. Vergitutma obyektinin ayrı-ayrı hallarda müəyyən edilməsi qaydaları.

Maddə 67-1. Sənaye, yaxud texnologiyalar parklarında vergitutma.

Maddə 67-2. investisiya təşviqi sənədini almış hüquqi şəxslərdən və fərdi sahibkarlardan vergitutma.

- Maddə 68. Müddətlərin müəyyən edilməsi qaydası.
- Maddə 69. Xarici valyutanın manatla hesablanması.
- Maddə 70. Vergi ödəyiciləri ilə yazışma.
- Maddə 71. Vergi ödəyiciləri tərəfindən uçot sənədlərinin tərtib edilməsi və saxlanması.
- Maddə 71-1. Elektron qaimə-fakturaları.
- Maddə 71-2. Malların alış aktı.
- Maddə 72. Vergi hesabatının tərtib edilməsi və verilməsi qaydası.
- Maddə 73. Ödəmələr haqqında məlumatın verilməsi.
- Maddə 74. Hesabatın verilməsi müddətinin uzadılması.
- Maddə 75. Vergi ödəyiciləri ilə münasibətdə bankların və bank əməliyyatlarının ayrı-ayrı növlərini həyata keçirən digər kredit təşkilatlarının vəzifələri.
- Maddə 76. Banklar və bank əməliyyatlarının ayrı-ayrı növlərini həyata keçirən kredit təşkilatları tərəfindən məlumatların verilməsi.
- Maddə 76-1. Maliyyə institutları tərəfindən məlumatların verilməsi.
- Maddə 77. Vergi öhdəliyi.
- Maddə 77-1. Vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərar
- Maddə 78. Vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi.
- Maddə 79. Müəssisə (təşkilat) ləğv edildikdə vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi.
- Maddə 80. Müəssisə (təşkilat) yenidən təşkil edildikdə vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi.
- Maddə 81. Vəfat etmiş, fəaliyyət qabiliyyətini itirmiş və ya itkin düşmüş fiziki şəxslərin vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi.
- Maddə 82. Vergi ödəyicisi tərəfindən vergilərin hesablanması və ödənilməsi qaydası.
- Maddə 83. Vergi orqanları tərəfindən vergilərin hesablanması.
- Maddə 84. Verginin hesablanması haqqında bildiriş.
- Maddə 85. Vergi öhdəliyinin yerinə yetirilməsi müddətləri və həmin müddətlərin dəyişdirilməsi.
- Maddə 86. Vergilərin ödənildiyi yer.
- Maddə 87. Artıq ödənilmiş vergilərin, faizlərin və maliyyə sanksiyalarının məbləğlərinin qaytarılması.
- Maddə 88. Vergilər üzrə borcların ödənilməsi qaydası.
- Maddə 89. Əmlakın siyahıya alınması qaydası.
- Maddə 91. Ödənilməyən vergilər üçün birgə məsuliyyət.
- Maddə 92. Ödəmə mənbəyində verginin tutulmamasına və ya büdcəyə köçürülməməsinə görə məsuliyyət
- Maddə 93. Ümidsiz borcların silinməsi.
- Maddə 94. Sübut etmək vəzifəsi.
- 8. VIII Fəsil - Fiziki şəxslərin gelir vergisi**
- Maddə 95. Vergi ödəyiciləri.
- Maddə 96. Vergitutma obyekti.
- Maddə 97. Gelir.
- Maddə 98. Muzdlu işlə əlaqədar alınan gelir.
- Maddə 99. Muzdlu işə aid olmayan fəaliyyətdən gelir.
- Maddə 100. Gelirin dəqiqləşdirilməsi.
- Maddə 101. Gelir vergisinin dərəcəsi.

Maddə 102. Gəlir vergisindən azadolmalar və güzəştlər.

9. IX Fəsil - Hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi

Maddə 103. Vergi ödəyiciləri

Maddə 104. Vergitutma obyekti.

Maddə 105. Verginin dərəcələri.

Maddə 106. Azadolmalar və güzəştlər.

10. X Fəsil - Fiziki şəxslərin gəlir vergisinə və hüquqi şəxslərin mənfəət vergisinə aid olan maddələr

Maddə 108. Gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı xərclər.

Maddə 109. Gəlirdən çıxılmayan xərclər.

Maddə 110. Gəlirdən faizlər üzrə çıxılan məbləğlərin məhdudlaşdırılması.

Maddə 111. Ümidsiz borcların gəlirdən çıxılması.

Maddə 112. Ehtiyat sığorta fondlarına ayırmaların gəlirdən çıxılması.

Maddə 113. Elmi tədqiqat, layihə-axtarış və təcrübə konstruktur işlərinə çəkilən xərclərin gəlirdən çıxılması.

Maddə 114. Amortizasiya ayırmaları və gəlirdən amortizasiya olunan aktivlər üzrə çıxılan məbləğlər.

Maddə 115. Təmirlə bağlı xərclərin gəlirdən çıxılması.

Maddə 116. Sığorta haqlarının gəlirdən çıxılması.

Maddə 117. Geoloji-kəşfiyyat işlərinə və təbii ehtiyatların hasilatına hazırlıq işlərinə çəkilən xərclərin gəlirdən çıxılması.

Maddə 118. Qeyri-maddi aktivlərə çəkilən xərclərin gəlirdən çıxılması.

Maddə 119. Gəlirdən çıxılan məbləğlərin məhdudlaşdırılması.

Maddə 121. Zərərin keçirilməsi.

Maddə 122. Ödəmə mənbəyində dividenddən vergi tutulması.

Maddə 123. Ödəmə mənbəyində faizlərdən vergi tutulması.

Maddə 124. Ödəmə mənbəyində icarə haqlarından və roylətidən vergi tutulması.

Maddə 125. Qeyri-rezidentin gəlirindən ödəmə mənbəyində vergi tutulması.

Maddə 126. Qeyri-rezidentin daimi nümayəndəliyinin xalis mənfəətindən ödəmə mənbəyində vergi tutulması.

Maddə 127. Xarici ölkədə ödənilən verginin nəzərə alınması.

Maddə 128. Güzəştli vergi tutulan ölkələrdə əldə edilən gəlir.

Maddə 130. Gəlirin və xərcin uçotu qaydası.

Maddə 131. Kassa metodu ilə gəlirin və xərcin uçotu prinsipləri.

Maddə 132. Kassa metodundan istifadə olunarkən gəlirin əldə edilməsi vaxtı.

Maddə 133. Kassa metodundan istifadə olunarkən xərcin çəkilməsi vaxtı.

Maddə 134. Hesablama metodundan istifadə edilərkən gəlirin və xərcin uçotu qaydası.

Maddə 135. Hesablama metodundan istifadə olunarkən gəlirin əldə edilməsi vaxtı.

Maddə 136. Hesablama metodundan istifadə edilərkən xərcin çəkilməsi vaxtı.

Maddə 138. Uzunmüddətli müqavilələr üzrə gəlir və gəlirdən çıxılan məbləğlər.

Maddə 139. Əmtəə-material ehtiyatlarının uçotu qaydası.

Maddə 140. Maliyyə lizinqi.

Maddə 141. Gəlirdən çıxılan məbləğlərin kompensasiya edilməsi və ehtiyatların azaldılması.

Maddə 142. Aktivlər təqdim edilərkən gəlir və zərər.

Maddə 143. Aktivlərin dəyəri.

Maddə 144. Gəlirin və ya zərərin qəbul edilməməsi.

Maddə 145. Hüquqi şəxsin ləğv edilməsi.

Maddə 146. Hüquqi şəxsin yaranması.

Maddə 147. Hüquqi şəxsin yenidən təşkil edilməsi.

Maddə 148. Hüquqi şəxs üzərində sahibliyin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsi.

Maddə 149. Bəyannamənin verilməsi.

Maddə 151. Cari vergi ödəmələri.

11. XI Fəsil - Əlavə dəyər vergisi

Maddə 153 Əlavə dəyər vergisi anlayışı

Maddə 154. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 155. Qeydiyyata dair ərizə verilməsinin tələb edilməsi.

Maddə 156. Könüllü qeydiyyat.

Maddə 157. Qeydiyyat.

Maddə 158. Qeydiyyatın ləğv edilməsi.

Maddə 159. Vergitutma obyekti.

Maddə 160. Müəssisənin təqdim edilməsi.

Maddə 161. Vergi tutulan əməliyyatın dəyəri.

Maddə 162. Vergi tutulan idxalın dəyəri.

Maddə 163. Vergi tutulan dövriyyənin dəqiqləşdirilməsi.

Maddə 164. Vergi ödəməkdən azad edilmə.

Maddə 165. Verginin sıfır (0) dərəcəsi ilə tutulması.

Maddə 166. Vergi tutulan əməliyyatların aparıldığı vaxt.

Maddə 167. Malların təqdim edildiyi yer.

Maddə 168. İşlərin görüldüyü və ya xidmətlərin göstərildiyi yer.

Maddə 169. Qeyri-rezidentlərin vergiyə cəlb edilməsi.

Maddə 170. Idxalın vaxtı.

Maddə 171. Qarışq əməliyyatlar.

Maddə 172. Agentin həyata keçirdiyi əməliyyatlar.

Maddə 173. ƏDV-nin dərəcəsi.

Maddə 174. Vergi tutulan dövriyyədən büdcəyə ödənilməli olan ƏDV.

Maddə 175. Büdcəyə ödəmələr müəyyən edilərkən əvəzləşdirilən ƏDV.

Maddə 177. Bəyannamələrin verilməsi və ƏDV-nin ödənilməsi.

Maddə 179. Əvəzləşdirilən vergi məbləği hesablanmış vergi məbləğindən artıq olduqda, büdcə ilə münasibətlər.

Maddə 180. Vergi ödəyicilərinin məsuliyyəti və vergi orqanlarının nəzarəti.

Maddə 181. Əvəzsiz köçürmələr olduğu halda ƏDV-nin kompensasiya edilməsi.

12. XII Fəsil - Aksızlər

Maddə 182. Aksız anlayışı.

Maddə 183. Vergi ödəyiciləri

Maddə 184. Vergitutma obyekti.

Maddə 185. Vergi tutulan əməliyyatın məbləği.

Maddə 186. Vergi tutulan əməliyyatın vaxtı.

Maddə 187. İxracın vergiyə cəlb edilməsi.

Maddə 188. Azadolmalar.

Maddə 189. İstehsal ehtiyacları üçün aksizlərin əvəzləşdirilməsi.

Maddə 190. Aksizli malların siyahısı və vergi dərəcələri.

Maddə 191. Aksizlər üzrə hesabat dövrü və aksizlərin ödənilməsi.

Maddə 192. Bəyannamənin verilməsi.

Maddə 193. Təkrar ixrac zamanı aksızın qaytarılması.

Maddə 194. Aksizli mallar üzərində vergi nəzarəti.

Maddə 195. Elektron qaimə-fakturaları.

13. XIII Fəsil - Əmlak vergisi

Maddə 196. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 197. Vergitutma obyekti (197.1.3., 197.1.4., 197.2. maddələr).

Maddə 198. Vergi dərəcələri (198.2. maddə).

Maddə 199. Vergi güzəştələri və azadolmalar.

Maddə 201. Müəssisənin əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi.

Maddə 202. Müəssisənin və fərdi sahibkarın əmlakının vergi tutulan dəyərinin müəyyən edilməsi qaydası.

14. XIV Fəsil - Torpaq vergisi

Maddə 203. Torpaq vergisi.

Maddə 204. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 205. Vergitutma obyekti.

Maddə 206. Vergi dərəcələri.

Maddə 207. Vergi güzəştələri.

Maddə 208. Torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları (208.1., 208.2., 208.4.-208.7. maddələr)

15. XV Fəsil - Yol vergisi

Maddə 209. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 210. Vergitutma obyekti.

Maddə 211. Yol vergisinin dərəcələri (211.1., 211.1.2., 211.4. maddələr).

Maddə 212. Yol vergisinin tutulması (212.3. maddə).

16. XVI Fəsil - Mədən vergisi

Maddə 214. Vergi ödəyiciləri.

Maddə 215. Vergitutma obyekti.

Maddə 216. Verginin dərəcələri.

Maddə 217. Verginin hesablanması qaydası, ödənilməsi müddəti və bəyannamənin verilməsi.

17. XVII Fəsil - Sadələşdirilmiş vergi

Maddə 218. Sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri.

Maddə 218-1. Azadolmalar və güzəştələr.

Maddə 219. Vergitutma obyekti.

Maddə 220. Sadələşdirilmiş verginin dərəcəsi.

Maddə 221. Sadələşdirilmiş verginin hesablanması qaydası, ödəmə müddəti və bəyannamənin verilməsi.

Əmək qanunvericiliyi

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi

1. I bölmə - Ümumi normalar

Birinci fəsil - Əsas müddəalar

Maddə 4. Bu Məcəllənin tətbiq edildiyi iş yerləri

Maddə 5. Bu Məcəllənin tətbiq edildiyi digər iş yerləri və qulluqçular

Maddə 6. Bu Məcəllənin şamil edilmədiyi şəxslər

2. III bölmə - Əmək müqaviləsi

On birinci fəsil-Əmək müqavilələrinə xitam verilərkən işçilərin təminatları

Maddə 77. Əmək müqaviləsinə xitam verilərkən işçilərin təminatları

3. IV bölmə - İş vaxtı

On üçüncü fəsil - İş vaxtinin növləri və tənzimlənməsi qaydaları

Maddə 89. Tam iş vaxtı və onun müddəti

Maddə 90. Həftəlik tam iş vaxtinin müəyyən edilməsi

Maddə 91. Qısalılmış iş vaxtı

Maddə 92. Əmək şəraiti zərərli olan işlərdə çalışan işçilər üçün iş vaxtinin qısalılmış müddəti

Maddə 93. Xüsusi xarakterli işlərdə çalışan işçilərin qısalılmış iş vaxtı

Maddə 94. Natamam iş vaxtı

On dördüncü fəsil - İş vaxtinin rejimi və iş vaxtından artıq vaxtda işin tənzimlənməsi qaydaları

Maddə 96. İş vaxtinin cəmlənmiş uçotu

Maddə 97. Gecə vaxtı işin müddəti

Maddə 98. Gecə vaxtı işlərinə cəlb edilməsinə yol verilməyən işçilər

Maddə 99. İş vaxtından artıq iş

Maddə 100. İş vaxtından artıq işlərin son həddi

4. V bölmə – İstirahət vaxtı və işçilərin məzuniyyət hüquqları

On beşinci fəsil - İstirahət vaxtı

Maddə 103. İstirahət və nahar üçün fasılə

Maddə 104. İstirahət günləri

Maddə 105. Bayram günləri

Maddə 105-1. Səsvermə günü

Maddə 106. Ümumxalq hüzn günü

Maddə 107. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günlərində və ümumxalq hüzn günü işçilərin işə cəlb olunmasının yolverilməzliyi

Maddə 108. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzün günü qabağı günlərdə iş gününün müddəti

Maddə 109. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzün günü işə cəlb olunmuş işçilərin əməyinin ödənilməsi

On altıncı fəsil-Məzuniyyət hüququ və onun təmin edilməsi

Maddə 110. İşçilərin məzuniyyət hüququ

Maddə 111. Məzuniyyətdən istifadə zamanı işçilərin hüquqi təminatları

Maddə 112. Məzuniyyətin növləri

Maddə 113. Əmək məzuniyyəti və onun verildiyi iş ili

On yeddinci fəsil – Əmək məzuniyyətlərinin müddətləri

Maddə 114. Əsas məzuniyyət və onun müddətləri

Maddə 115. Əmək şəraitinə və əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə görə əlavə məzuniyyətlərin müddətləri

Maddə 116. Əmək stajına görə əlavə məzuniyyətlərin müddətləri və verilmə qaydası

Maddə 117. Uşaqlı qadınların əlavə məzuniyyətləri

Maddə 118. Pedaqoji və elmi fəaliyyətlə məşğul olan işçilərin əmək məzuniyyətlərinin müddətləri

Maddə 119. Fizioloji keyfiyyətləri ilə bağlı işçilərin məzuniyyətlərinin müddətləri

Maddə 120. Azərbaycan xalqı qarşısında xüsusi xidmətləri olan işçilərin əmək məzuniyyətinin müddəti

Maddə 121. Teatr-tamaşa və bunlara uyğun digər müəssisələrin işçilərinin əmək məzuniyyətləri

On sekizinci fəsil – Yaradıcılıq və təhsil məzuniyyətləri

Maddə 122. Yaradıcılıq məzuniyyətləri və onların müddətləri

Maddə 123. Ödənişli təhsil məzuniyyətləri

Maddə 124. Təhsil məzuniyyətlərinin müddətləri

On doqquzuncu fəsil – Sosial məzuniyyətlər

Maddə 125. Hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyətlər

Maddə 126. Uşaqları övladlığa götürmiş qadınların məzuniyyət hüquqları

Maddə 127. Qismən ödənişli sosial məzuniyyət hüququ və ondan istifadə qaydaları

İyirminci fəsil - Ödənişsiz məzuniyyətlər

Maddə 128. Ödənişsiz məzuniyyətdən istifadə hüququ

Maddə 129. Ödənişsiz məzuniyyətlərin növləri

Maddə 130. İşçilərin xahişi ilə verilən ödənişsiz məzuniyyətlərin müddətləri

İyirmi birinci fəsil-Məzuniyyət hüququnun həyata keçirilməsi qaydaları

Maddə 131. Əmək məzuniyyətinin verilməsi qaydası

Maddə 132. Məzuniyyət hüququ verən əmək stajı hesablanarkən nəzərə alınan və alınmayan dövrlər

Maddə 137. Məzuniyyətin hissələrə bölünməsi və məzuniyyətdən geriçağırmə qaydası

Maddə 138. Məzuniyyətlərin verilməsinin rəsmiləşdirilməsi və uçotunun aparılması

İyirmi ikinci fəsil-Məzuniyyət vaxtı üçün əmək haqqının ödənilməsi qaydaları

Maddə 139. Məzuniyyət haqqı ödənilərkən nəzərə alınan əmək haqqı növləri

Maddə 140. Məzuniyyət vaxtı üçün orta əmək haqqının hesablanması qaydası və ödənilməsi

Maddə 141. Məzuniyyətdə olan işçiyə əlavə sosial-məişət müavinətlərinin ödənilməsi

Maddə 142. Məzuniyyət vaxtı orta əmək haqqını ödəmək üçün vəsaitin mənbələri

İyirmi üçüncü fəsil-Əmək münasibətlərinə xitam verilərkən məzuniyyət hüququnun tənzimlənməsi qaydası

Maddə 143. Əmək münasibətlərinə xitam verilərkən məzuniyyət hüququnun həyata keçirilməsi

Maddə 144. İstifadə edilməmiş məzuniyyətlər üçün pul əvəzinin verilməsi

Maddə 145. Məzuniyyətlərin verilməsi zamanı kollektiv müqavilərlə və ya əmək müqaviləleri ilə tənzimlənən Qaydalar

Maddə 146. Müəssisədə işin dayandırılması ilə əlaqədar işçilərin qrup halında məzuniyyətə buraxılmasının tənzimlənməsi

5. VI bölmə - Əmək normaları, əməyin ödənilməsi normaları, qaydaları və təminatları

İyirmi beşinci fəsil- Əməyin ödənilməsi normaları

Maddə 154. Əmək haqqı

Maddə 155. Əmək haqqının minimum məbləği

Maddə 156. Əməyinin ödənilməsi və onun dərəcələrinin müəyyən edilməsi

Maddə 157. Əməyin ödənilməsi sistemi və növləri

Maddə 158. Əməyin ödənilməsi sistemlərinin tətbiqi qaydaları

Maddə 159. Xüsusi şəraitdə tətbiq edilən əmək haqqı

Maddə 160. Müxtəlif işlər üzrə əmək funksiyası yerinə yetirilərkən əməyin ödənilməsi

Maddə 161. Peşələr (vəzifələr) əvəz edildikdə əməyin ödənilməsi

Maddə 162. Müvəqqəti əvəzətməyə görə haqqın ödənilməsi

Maddə 163. Əvəzçilik üzrə əmək haqqının ödənilməsi

Maddə 164. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü görülən işə görə əməkhaqqının ödənilməsi

Maddə 165. İş vaxtından artıq vaxtda görülən işə görə əmək haqqının ödənilməsi

Maddə 166. Gecə vaxtı və çoxnövbəli iş rejiminə görə haqqın ödənilməsi

Maddə 167. Hasilat normaları yerinə yetirilmədikdə əməyin ödənilməsi qaydası

Maddə 168. Hazırlanan məhsul zay olduqda əməyin ödənilməsi qaydası

Maddə 169. Boşdayanma vaxtı əməyin ödənilməsi

Maddə 170. Yeni istehsal (məhsul buraxılışı) zamanı əmək haqqının ödənilməsi şərti

Maddə 171. Natamam iş vaxtında əməyin ödənilməsi

İyirmi altıncı fəsil- Əmək haqqının ödənilməsinin formaları, qaydaları və əmək haqqından tutulmalar

Maddə 172. Əmək haqqının verilməsi müddətləri

Maddə 173. İşçilərin haqq-hesab sənədləri

Maddə 174. Əmək haqqının verilmə yeri, forması və ödənilmə vahidi

Maddə 175. Əmək haqqından tutulmalara yol verilən hallar və bunun icrası qaydası

Maddə 176. Əmək haqqından tutulan məbləğlərin miqdarının məhdudlaşdırılması

İyirmi yeddinci fəsil-Orta əmək haqqı və onun saxlanılması üzrə təminatlar

Maddə 177. Orta əmək haqqı və onun hesablanması qaydası

Maddə 178. Əməyin ödənilməsinin təminatları

Maddə 179. İşçilərin iş yerinin və orta əmək haqqının saxlandığı hallar

Maddə 181. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda işçilərə digər təminatların verilməsinin tənzimlənməsi

6. VIII bölmə - İşəgötürənin və işçinin qarşılıqlı maddi məsuliyyəti

Otuz ikinci fəsil-İşçinin işəgötürənə vurduğu ziyana görə maddi məsuliyyəti və onun həlli qaydaları

Maddə 198. İşçinin orta aylıq əmək haqqı məbləğinədək maddi məsuliyyəti

Maddə 199. İşçinin tam maddi məsuliyyəti

Maddə 200. Tam maddi məsuliyyət daşınması barədə yazılı müqavilələrin bağlanması

Maddə 201. İşçinin maddi məsuliyyətini istisna edən hallar

Maddə 202. Ziyanın məbləğinin müəyyən edilməsi

Maddə 203. Vurulan ziyanın müəyyən edilməsi üçün araşdırmaların aparılması

Maddə 204. Vurulan ziyanın məbləğinin işçi tərəfindən könüllü ödənilməsi

Maddə 205. İşəgötürənə vurulan ziyanın məbləğinin işcidən tutulması qaydası

Digər normativ sənədlər

7. Sosial siğorta haqqında|| Qanun, III fəsil - Məcburi dövlət sosial siğortası (maddə 12-20);

8. Tibbi siğorta haqqında|| Qanun (15-2, 15-10 və 15-11-ci maddələr);

9. İşsizlikdən siğorta haqqında|| Qanun (8-10-cu maddələr);

10. Gecə vaxtı yerinə yetirilən iş, habelə çoxnoböylə iş rejiminə görə əmək haqqı həddinin müəyyən edilməsi barədə|| Nazirlər Kabinetinin 5 aprel 2001-ci il tarixli, 74 sayılı qərarı;

11. Orta əmək haqqı hesablanması nəzərə alınan və alınmayan ödənlərin müəyyən edilməsi barədə|| Nazirlər Kabinetinin 15 iyul 2000-ci il tarixli, 126 sayılı qərarı;

12. Məzuniyyət vaxtı üçün orta əmək haqqının hesablanması zamanı nəzərə alınan və alınmayan ödənişlərin müəyyən edilməsi və məzuniyyət vaxtı üçün orta əmək haqqının əmsallaşdırılması qaydasının təsdiq edilməsi barədə|| Nazirlər Kabinetinin 25 avqust 1999-cu il tarixli, 137 sayılı qərarı;

13. Əmək şəraiti ağır və zərərli olan işlərdə və iqlim şəraitinə görə işləmək üçün əlverişli olmayan iş yerlərində çalışan işçilərin əmək haqqının yüksək məbləğdə ödənilməsini təmin edən artımların (əmsalların) məbləğinin minimum miqdarının müəyyən edilməsi haqqında|| Nazirlər Kabinetinin 22 avqust 2002-ci il tarixli, 137 sayılı qərarı;

14. Məcburi dövlət sosial siğortası üzrə ödəmələrin və əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirmiş işçilərə siğortaedənin vəsaiti hesabına ödənilən müavinətin hesablanması və ödənilməsi haqqında Əsasnamə||nin təsdiq edilməsi barədə|| Nazirlər Kabinetinin 15 sentyabr 1998-ci il tarixli, 189 sayılı qərarı;

15. İstehsalat qəzası və yaxud peşə xəstəliyi nəticəsində sağlamlığı pozulmuş işçiyə və ya bu səbəbdən həlak olmuş işçinin ailə üzvlərinə və himayəsində olan digər şəxslərə ödənclərin verilməsi qaydalarının, şərtlərinin və məbləğinin təsdiq edilməsi haqqında|| Nazirlər Kabinetinin 09 yanvar 2003-cü il tarixli, 03 sayılı qərarı;
16. Ezamiyyə xərclərinin normaları haqqında|| Nazirlər Kabinetinin 25 yanvar 2018-cil il tarixli, 14 sayılı qərarı;
17. İşçilərin Ezamiyyə qaydalarının təsdiq edilməsi haqqında Maliyyə Nazirliyinin 18 yanvar 2012-ci il tarixli, Q-01 sayılı qərarı.

Mülki qanunvericilik

Azərbaycan Respublikasının Mülki məcəlləsi

1. Birinci bölmə. Giriş müddəaları.

1-ci fəsil-Mülki hüquq sahəsində qanunvericilik.

Maddə 1. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin məqsəd və vəzifələri

Maddə 4. Mülki hüquq münasibətlərinin obyektləri

Maddə 5. Mülki hüquq münasibətlərinin subyektləri

Maddə 6. Mülki qanunvericiliyin prinsipləri

2. İkinci bölmə. Şəxslər.

3-cü fəsil-Fiziki şəxslər

Maddə 24 Fiziki şəxs anlayışı

Maddə 25. Fiziki şəxsin mülki hüquq qabiliyyəti

Maddə 28. Fiziki şəxsin mülki hüquq fəaliyyət qabiliyyəti

4-cü fəsil-Hüquqi şəxslər.

§1.Əsas müddəalar

Maddə 43. Hüquqi şəxs anlayışı və onun növləri

Maddə 44. Hüquqi şəxsin hüquq qabiliyyəti

Maddə 45. Hüquqi şəxsin yaradılması

Maddə 48. Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı

Maddə 49. Hüquqi şəxsin orqanları

Maddə 52. Hüquqi şəxsin məsuliyyəti

Maddə 53. Nümayəndəliklər və filiallar

Maddə 55. Hüquqi şəxsin yenidən təşkili

Maddə 56. Hüquqi şəxslər yenidən təşkil edilərkən hüquq varisliyi

Maddə 58. Hüquqi şəxs yenidən təşkil edilərkən onun kreditorlarının hüquqları üçün təminatlar

Maddə 59. Hüquqi şəxsin ləğvi

§2.Kommersiya təşkilatları

Maddə 64. Təsərrüfat ortaqlıqları və cəmiyyətləri

Maddə 69. Tam ortaqlıq

Maddə 82. Kommandit ortaqlığı

Maddə 87. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyət

Maddə 90. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin nizamnamə kapitalı

Maddə 90-1. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətdə mənfəətin bölüşdürülməsi

Maddə 93. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin nizamnamə kapitalındaki payın keçməsi

Maddə 94. İştirakçının məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin əmlakındakı payına tutmanın yönəldilməsi

Maddə 95. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyət iştirakçısının cəmiyyətdən çıxmazı

Maddə 96. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin iştirakçısı cəmiyyətdən çıxarkən hesablaşmalar

Maddə 97. Əlavə məsuliyyətli cəmiyyət

Maddə 98. Səhmdar cəmiyyəti

Maddə 99. Açıq səhmdar cəmiyyəti

Maddə 100. Qapalı səhmdar cəmiyyəti

Maddə 103. Səhmdar cəmiyyətinin nizamnamə kapitalı

Maddə 104. Səhmdar cəmiyyətinin nizamnamə kapitalının artırılması

Maddə 105. Səhmdar cəmiyyətinin nizamnamə kapitalının azaldılması

Maddə 105-1. Səhmdar cəmiyyətinin yerləşdirilmiş səhmlərinin geri alınması

Maddə 106-3. Səhmdar cəmiyyətinin mənfəəti və dividendlər

3. Üçüncü bölmə. Əmlak və əşya hüququ.

5-ci fəsil-Ümumi müddəalar.

§1. Əşya hüququnun əsas anlayışları

Maddə 135. Əşya hüququnun obyektləri

§2. Əmlak hüquqlarının dövlət qeydiyyatı

Maddə 139. Daşınar və daşınmaz əmlaka hüquqların dövlət qeydiyyatı

6-ci fəsil – Mülkiyyət hüququnun ümumi müddəaları

Maddə 152. Mülkiyyət hüququnun anlayışı və məzmunu

8-ci fəsil- Mülkiyyət hüququnun məhdudlaşdırılması

Maddə 169. Mülkiyyət hüququnun məhdudlaşdırılmasının ümumi müddəaları

9-cu fəsil-Mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi və itirilməsi

§1. Daşınmaz əşyalara mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi.

Maddə 178. Daşınmaz əmlaka mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi

§2. Daşınar əşyalara mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi.

Maddə 181. Daşınar əşyalara mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi əsasları

Maddə 182. Vicdanlı əldə edən

§3. Hüquqlara və tələblərə mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi.

Maddə 193. Hüquqlara və tələblərə mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi anlayışı

Maddə 194. Tələbin güzəştü

12-ci fəsil. Əşya təminat hüququ. Girov və ipoteka hüququ.

§1. Ümumi müddəalar.

Maddə 269. Girov və ipoteka hüququ anlayışı

Maddə 270. Girovun və ipotekanın əmələ gəlməsi əsasları

Maddə 271. Girov qoyan (ipoteka qoyan)

Maddə 272. Girov saxlayan (ipoteka saxlayan)

Maddə 273. Girov qoyulmuş və ya ipoteka ilə yüklü edilmiş əşyanın mənimsənilməsinin yolverilməzliyi

4. Dördüncü Bölmə. Əqdlər.

13-cü fəsil-Əqdlər haqqında ümumi müddəalar

Maddə 324. Əqd anlayışı və onun növləri

Maddə 325. Birtərəfli iradə ifadəsinin etibarlığı

Maddə 326. Birtərəfli əqd üzrə vəzifələr

Maddə 329. Əqdlərin formaları

Maddə 331. Yazılı əqd

Maddə 334. Əqdin notariat qaydasında təsdiqlənməsi

Maddə 336. Əqdlərdən əmələ gələn hüquqların qeydə alınması tələbinə riayət edilməməsinin nəticələri

16-ci fəsil-Əqdlərdə təmsilçilik.

Maddə 359. Əqdlərdə təmsilçilik anlayışı

Maddə 360. Səlahiyyət verilməyən şəxsin əqd bağlaması

Maddə 361. Kommersiya təmsilçiliyi

Maddə 362. Etibarnamə

5. Beşinci bölmə. Müddətlər.

18-ci fəsil-İddia müddəti.

Maddə 372. İddia müddəti anlayışı

Maddə 373. İddia müddətləri

Maddə 374. İddia müddətlərinin müəyyənləşdirilməsi

Maddə 384. İddia müddətinin şamil edilmədiyi tələblər

6. Altıncı bölmə. Öhdəlik hüququnun ümumi hissəsi.

19-cu fəsil-Öhdəliklər haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 385. Öhdəlik anlayışı

Maddə 386. Öhdəliklərin əmələ gəlməsi əsasları

20-ci fəsil-Müqavilə hüququ.

§1. Müqavilə anlayışı və şərtləri.

Maddə 389. Müqavilə anlayışı

Maddə 390. Müqavilə azadlığı

Maddə 397. Əvəzli və əvəzsiz müqavilələr

Maddə 398. Qiymət

Maddə 399. Müqavilənin qüvvəsi

§2. Müqavilənin bağlanması.

Maddə 405. Müqavilənin mühüm şərtləri barəsində razılaşma

Maddə 406. Müqavilənin forması

Maddə 407. Müqavilənin bağlanması anı

Maddə 408. Oferta

Maddə 409. Aksept

Maddə 410. Yeni oferta

§4. Müqavilənin dəyişdirilməsi və ləğv edilməsi.

Maddə 423. Müqavilənin dəyişdirilməsi və ləğv edilməsi qaydası

Maddə 424. Müqavilənin dəyişdirilməsinin və ləğv edilməsinin nəticələri

21-ci fəsil-Öhdəliklərin icrası.

Maddə 427. Öhdəliyin icrası müddəti

Maddə 432. Öhdəliyin hissə-hissə icrası

Maddə 433. Tələbin ixtiyarlı şəxsə icra edilməsi

Maddə 434. Alternativ öhdəlik

Maddə 439. Pul öhdəliklərinin icrası

23-cü fəsil-Öhdəliklərin icra edilməməsi üçün məsuliyyət.

Maddə 448. Öhdəliklərin icra edilməməsi üçün borclunun məsuliyyəti

Maddə 449. Pul öhdəliyinin icra edilməməsi üçün məsuliyyət

Maddə 450. Öhdəliyin naturada icrası

24-cü fəsil-Öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi.

§1. Öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 460. Öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi üsulları

Maddə 461. Öhdəliyin icrası təminatının əvəz edilməsi

§2. Dəbbə pulu.

Maddə 462. Dəbbə pulu anlayışı

Maddə 463. Dəbbə pulu haqqında razılaşmanın forması

Maddə 464. Qanun üzrə dəbbə pulunun ödənilməsi

Maddə 465. Öhdəliyin icra edilməməsi üçün cərimə ödənilməsi

Maddə 466. Zərər və dəbbə pulu

Maddə 467. Məhkəmə tərəfindən dəbbə pulunun azaldılması

§3. Saxlama.

Maddə 468. Saxlama anlayışı və onun əsasları

Maddə 469. Tələblərin saxlanan əmlak hesabına ödənilməsi

§4. Zaminlik.

Maddə 470. Zaminlik müqaviləsi

Maddə 471. Zaminlik müqaviləsinin forması

Maddə 472. Zaminin məsuliyyəti

§5. Qarantiya.

Maddə 478. Qarantiya anlayışı

Maddə 479. Prinsipialın öhdəliyinin qarantiya ilə təmin edilməsi

Maddə 480. Qarantiyanın əsas öhdəlikdən asılı olmaması

Maddə 481. Qarantiyanın geri götürülməzliyi

Maddə 482. Qarantiya üzrə hüquqların başqasına verilə bilməməsi

Maddə 483. Qarantiyanın qüvvəyə minməsi

Maddə 484. Qarantiya üzrə tələbin təqdim edilməsi

§6. Beh.

Maddə 491. Beh anlayışı

Maddə 492. Behlə təmin edilmiş öhdəliyə xitam verilməsinin və onun icra edilməməsinin

27-ci fəsil-Öhdəliklərə xitam verilməsi.

Maddə 527. Öhdəliklərə xitam verilməsi əsasları

§1. Öhdəliklərə icra nəticəsində xitam verilməsi.

Maddə 528. Öhdəliyə kreditorun xeyrinə icra nəticəsində xitam verilməsi

Maddə 529. Öhdəliyin icrasının qəbulu

Maddə 531. Öhdəliyə novasiya nəticəsində xitam verilməsi

§2. Öhdəliyə depozitə qoyma nəticəsində xitam verilməsi

Maddə 532. Öhdəliyə depozitə qoyma nəticəsində xitam verilməsi anlayışı

§3. Öhdəliyə qarşılıqlı tələblərin əvəzləşdirilməsi ilə xitam verilməsi (əvəzləşdirmə).

Maddə 540. Öhdəliklərin əvəzləşdirilməsinin mümkünülüyü

§4. Borcun bağışlanması ilə öhdəliyin xitamı

Maddə 546. Borcun bağışlanması anlayışı

§5. Müddətin keçməsinə görə öhdəliyin xitamı.

Maddə 550. Tələblər üçün müddət

Maddə 551. Öhdəliklərin xitamı üçün müddətlər

Maddə 554. Öhdəliklərin xitamı üçün müddətin keçməsinin nəticələri

§6. Öhdəliyin xitamının digər əsasları

Maddə 555. Borclu və kreditor eyni şəxs olduqda öhdəliyin xitamı

Maddə 556. İcra mümkün olmadığına görə öhdəliyin xitamı

Maddə 557. Dövlət və ya bələdiyyə orqanının aktına əsasən öhdəliyin xitamı

Maddə 558. Borclunun ölümü nəticəsində öhdəliyin xitamı

Maddə 559. Hüquqi şəxsin ləğvi nəticəsində öhdəliyin xitamı

7. Yeddinci bölmə. Müqavilələrdən əmələ gələn öhdəliklər

29-cu fəsil-Alğı-satqı.

§1. Alğı-satqı haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 567. Alğı-satqı müqaviləsi

Maddə 570. Satıcıının əşyanı vermək vəzifəsinin icrası məqamı

Maddə 571. Əşyanın təsadüfən məhv olması və təsadüfən zədələnməsi riskinin alıcıya keçməsi

Maddə 598. Alınmış əşyanın ödənilməsi

Maddə 599. Alınan əşyaların qabaqcadan ödənilməsi

Maddə 600. Nisye satılmış əşyanın ödənilməsi

Maddə 601. Əşyanın hissə-hissə ödənilməsi

§7. Faktoring.

Maddə 655. Faktoring müqaviləsi

31-ci fəsil-Dəyişdirmə.

Maddə 662. Dəyişdirmə müqaviləsi

Maddə 665. Dəyişdirilən mallara mülkiyyət hüququnun keçməsi

32-ci fəsil-Bağışlama.

Maddə 666. Bağışlama müqaviləsi

Maddə 668. Bağışlama forması. Bağışlama vədi

34-cü fəsil-İcarə.

§1. İcarə haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 700. İcarə müqaviləsi

35-ci fəsil-Françayzing.

Maddə 723. Françayzing müqaviləsi

Maddə 724. Françayz verənin vəzifələri

Maddə 725. Françayz alanın vəzifələri

37-ci fəsil-Borc.

Maddə 739. Borc müqaviləsi

Maddə 740. Borc müqaviləsinin forması

38-ci fəsil-Lizing.

Maddə 747. Lizing müqaviləsi

Maddə 747-1. Lizing müqaviləsinin subyektləri

Maddə 747-2. Lizingin obyekti

39-cu fəsil-Podrat.

Maddə 752. Podrat müqaviləsi

Maddə 753. Muzd barəsində razılışma

40-ci fəsil-Tapşırıq.

Maddə 777. Tapşırıq müqaviləsi

Maddə 778. Tapşırığın məzmunu

41-ci fəsil-Brokerlik.

Maddə 787. Broker müqaviləsi anlayışı

Maddə 788. Brokerin muzd almaq hüququnun əmələ gəlməsi. Xərclərin əvəzinin ödənilməsi

42-ci fəsil-Ticarət nümayəndəsi (agent).

Maddə 789. Ticarət nümayəndəsi (agent) haqqında müqavilə

Maddə 790. Ticarət agentinin vəzifələri

Maddə 792. Ticarət agentinin muzdu

43-cü fəsil-Kommersiya konsessiyası.

Maddə 800. Konsessiya müqaviləsi

44-cü fəsil-Komissiya.

Maddə 808. Komissiya müqaviləsi

45-ci fəsil-Saxlama.

§1. Saxlama haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 822. Saxlama müqaviləsi

§2. Anbarlarda saxlama.

Maddə 827. Anbar sahibi

§4. Konsiqnasiya anbarında saxlama.

Maddə 837. Konsiqnasiya anbarı haqqında müqavilə

46-ci fəsil-Daşınma. §1. Sərnişin daşınması.

Maddə 842. Sərnişin daşınması müqaviləsi

§2. Yük daşınması.

Maddə 850. Yük daşınması müqaviləsi

Maddə 851. Yük göndərən və yük alan. Daşıyıcı

Maddə 852. Ekspeditor. Nəqliyyat komisyonçusu

50-ci fəsil. Sığorta.

§1. Sığorta haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 883. Sığorta və təkrarsıgorta müqaviləsi

Maddə 884. Sığorta münasibətlərinin subyektləri

Maddə 885. Sığorta sahələri

Maddə 890. Təkrarsıgorta

§2. Sığorta müqaviləsinə dair başlıca tələblər.

Maddə 903. Sığorta haqqı

Maddə 904. Sığorta məbləği

§3. Sığorta hadisəsi və sığorta ödənişi

Maddə 922. Sığorta hadisəsi

Maddə 926. Sığorta ödənişi

Maddə 936. Subroqasiya hüququ

51-ci fəsil-Bank əmanəti.

Maddə 944. Bank əmanəti müqaviləsi

Maddə 945. Pul vəsaitini əmanətlərə cəlb etmək hüququ

Maddə 946. Bank əmanəti müqaviləsinin forması

Maddə 947. Əmanətlərin növləri

Maddə 948. Əmanətin məbləği üçün faizlər

52-ci fəsil- Bank hesabi.

Maddə 954. Bank hesabı müqaviləsi

Maddə 955. Bank hesabı müqaviləsinin forması

Maddə 956. Bank hesabı müqaviləsinin bağlanması

Maddə 957. Hesabda olan pul vəsaitinə dair sərəncam vermək hüququnun təsdiqi

Maddə 958. Bankın apardığı hesab əməliyyatları

Maddə 959. Hesab əməliyyatlarının müddətləri

Maddə 960. Hesabın kreditləşdirilməsi

Maddə 961. Hesab əməliyyatlarının aparılmasına bankın xidmətlərinin haqqının ödənilməsi

Maddə 962. Pul vəsaitindən bankın istifadə etməsi üçün faizlər

Maddə 963. Bankın və müştərinin hesab üzrə qarşılıqlı tələblərinin əvəzləşdirilməsi

Maddə 964. Pul vəsaitinin hesabdan silinməsinin əsasları

Maddə 965. Hesabdan pul vəsaitinin silinməsinin növbəliyi

53-cü fəsil- Mülki dövriyyənin iştirakçıları arasında hesablaşmalar.

§1. Hesablaşmalar haqqında ümumi müddəələr

Maddə 971. Nağd və nağdsız hesablaşmalar

Maddə 972. Nağdsız hesablaşmaların formaları

§2. Ödəniş tapşırıqları ilə hesablaşmalar

Maddə 973. Ödəniş tapşırıqları ilə hesablaşmalar haqqında ümumi müddəələr

§3. Akkreditiv üzrə hesablaşmalar.

Maddə 977. Akkreditiv üzrə hesablaşmalar haqqında ümumi müddəələr

§4. İnkasso üzrə hesablaşmalar.

Maddə 984. İnkasso üzrə hesablaşmalar haqqında ümumi müddəələr

§5. Çek.

Maddə 986-1. Çek anlayışı və onun məzmunu

54-cü fəsil-Qiymətli kağızlar.

§1. Qiymətli kağızlar haqqında ümumi müddəalar.

Maddə 987. Qiymətli kağız anlayışı

Maddə 988. Qiymətli kağız üzrə öhdəliklər və onların icrası

Maddə 989. Adlı qiymətli kağızlar

Maddə 990. Adsız qiymətli kağızlar

Maddə 991. Sənədli qiymətli kağızlar

Maddə 992. Qiymətli kağızların dövlət qeydiyyatı

Maddə 996. Sənədsiz qiymətli kağızlar

Maddə 997. Qiymətli kağızların növləri

§3. Veksel.

Maddə 1004. Veksel anlayışı

Maddə 1005. Köçürmə vekseli

Maddə 1048. Sadə veksel. Rekvizitlər

§5. İstiqraz.

Maddə 1070. İstiqraz anlayışı

§6. Səhm.

Maddə 1077. Səhm anlayışı və onun məzmunu

§8. Daşınmaz əmlak sertifikatı.

Maddə 1078-1. Daşınmaz əmlak sertifikatı

§9. Girov kağızı və ipoteka kağızı.

Maddə 1078-2. Girov kağızı və ipoteka kağızı

§11. Özəlləşdirmə qiymətli kağızları.

Maddə 1078-4. Özəlləşdirmə qiymətli kağızları

§14. Qiymətli kağızların tə davüdü.

Maddə 1078-20. Qiymətli kağızlar üzrə əqdlər

Maddə 1078-21. Qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqların ötürülməsi

Qanun

8. Fərdi sahibkar. Sahibkarlıq fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

I bölmə - ümumi müddəalar

Maddə 1. Sahibkarlıq fəaliyyəti

Maddə 2. Sahibkarlıq haqqında qanunvericilik

Maddə 3. Sahibkarlığın subyektləri

Maddə 4. Sahibkarlığın formaları

Maddə 5. Sahibkarlıq hüdudlarının hüquqi nizamlanması